

Cultuurvisie Veenendaal

De krachten bundelen – naar een duurzaam cultureel klimaat

3 april 2017

Gemeente Veenendaal

Met medewerking van DSP-groep:

Annelies van der Horst

Justin de Kleuver

**Wie zal het onze jonge kinderen leren?
Wat ware schoonheid is en mooi en goed?
Waar leren ze cultuur en kunst waarderen?
Hoe leer je dat je zoiets leren moet?**

**Cultuur is wat ons allen onderscheidt
En tegelijk weer stevig samenbindt
Een fraaie eenheid in verscheidenheid
Waarin je vrij mag uiten wat je vindt**

**'t Is tijd om daar je krachten voor te geven
De schone noodzaak lijkt me evident
Want waar cultuur verdwijnt, verkleumt het leven
Verkilt, verstart, versteent tot monument**

**Daarom verdedig ik met heilig vuur
Een levendig klimaat voor de cultuur**

Christiaan Abbing, stadsdichter van Veenendaal (2017)

Inhoud

Inleiding	6
2 Cultuur in Veenendaal	7
2.1 Het culturele veld	7
2.2 Gemeentelijk cultuurbeleid 2013-2016	7
2.3 Financiën	8
3 Opbrengsten van cocreatie	11
4 Trends en ontwikkelingen	13
4.1 Maatschappelijke trends	13
4.2 Ontwikkelingen in de culturele sector	14
4.3 Ontwikkelingen in het gemeentelijk cultuurbeleid	15
5 Cultuurbeleid voor de nabije toekomst	18
5.1 Raadsprogramma Veenendaal	18
5.2 Ambities cultuurbeleid 2017-2020	19
6 Scenario's subsidiestructuur	21
7 Hoofddoelstellingen uitgewerkt	24
7.1 Bevorderen levendig cultureel klimaat door het bundelen van krachten	24
7.2 Meer duidelijkheid cultureel aanbod en (potentieel) publiek	30
7.3 Verder versterken cultuureducatie en talentontwikkeling voor kinderen en jongeren	33
7.4 Financiën cultuurbudget 2018-2021	37
Bijlagen	
Bijlage 1. Culturaanbod Veenendaal	40
Bijlage 2. Benchmark cultuuruitgaven	43
Bijlage 3. Opzet traject cocreatie	44
Bijlage 4. Vragenlijst burgerpanel	46

Bijlage 5. Opbrengsten cocreatie	53
Bijlage 6. Profiel cultuurmakelaar.....	57

Ambities van de gemeente op kunst en cultuur in Veenendaal voor de periode 2018-2021

Wij willen de culturele krachten van Veenendaal bundelen omdat we kunst en cultuur ten volle willen laten zien en gebruiken zodat er in Veenendaal een levendig en duurzaam cultureel klimaat ontstaat. Dat doen wij niet alleen, maar in een gelijkwaardige samenwerking met inwoners, bezoekers, bedrijven en organisaties. We nemen als gemeente zelf initiatieven, maar bieden vooral ook ruimte voor vernieuwende initiatieven van anderen en passen ons (subsidie)instrumentarium daarop aan.

Binnen de culturele sector dient er een goede balans te zijn in de rol en positie van professionele organisaties enerzijds en de andere organisaties, zoals culturele initiatieven, amateurkunstenaars en private initiatieven anderzijds en daarnaast tussen het cultureel aanbod en de vraag van het potentiële publiek. Een focus op activiteiten, samenwerking, wederzijdse ondersteuning en krachtenbundeling is ook hier het devies.

Een levendig cultureel klimaat heeft een positieve uitstraling naar de economie en op de sociale cohesie. Het draagt aantoonbaar bij aan het leef- en vestigingsklimaat in onze gemeente en verhoogt de sfeer in het stadscentrum. Veenendaal is een jonge leefstad, waarin cultuur bijdraagt aan de doelstelling om de talenten van elk kind of jongere tot ontwikkeling te laten komen, zowel binnen het onderwijs als in de vrije tijd. Cultuur vergroot hun kansen op de arbeidsmarkt en maakt hen tot het publiek van morgen.

De komende jaren zetten wij in op vier hoofddoelstellingen:

- 1 Bevorderen van een levendig cultureel klimaat door het bundelen van krachten.
- 2 Scheppen van een meer duidelijke relatie tussen het culturele aanbod en de vraag van het (potentiële) publiek.
- 3 Verder versterken van de aandacht voor cultuureducatie en talentontwikkeling voor kinderen en jongeren.
- 4 Meer ruimte creëren voor innovatie en dwarsverbanden.

Inleiding

De stadsdichter verwoordde het al, cultuur bindt de samenleving in Veenendaal en toont ons tegelijkertijd de rijke verscheidenheid in die samenleving. Cultuur brengt plezier en troost, stimuleert ontplooiing, vergroot onze kennis van het verleden en heden en stimuleert creativiteit.

Voor u ligt de cultuurvisie van de gemeente Veenendaal: *De krachten bundelen - naar een duurzaam cultureel klimaat.*

In de consultatie naar aanleiding van de raadscommissie van 19 april 2016 hebben meerdere raadsfracties aangegeven een geheel nieuwe cultuurvisie gerealiseerd te willen zien, waarin de doelstellingen en resultaten per ultimo 2020 worden geformuleerd. Deze cultuurvisie moet tot stand komen na een breed cultureel debat met het gehele veld en een traject van cocreatie. In september 2016 is een plan van aanpak daarvoor vastgesteld.

Deze visie is, volgend uit dat verzoek, tot stand gekomen met inbreng van de gemeenschap van Veenendaal. Die inbreng is geleverd in sessies met vertegenwoordigers van initiatieven en instellingen. Uitgangspunt hierbij waren vier invalshoeken die door de culturele instellingen in hun Visiedocument zijn aangegeven: 'de stad als podium', 'de lerende stad', 'de innoverende stad' en (toegevoegd) 'wat wordt nog gemist in het cultuuraanbod'. Daarnaast gaven jongeren hun visie op het culturele aanbod en beantwoordde 52% van de ruim 500 leden van het burgerpanel vragen over kunst en cultuur in Veenendaal. Ook maakten we dankbaar gebruik van de publicaties die al eerder door initiatieven en instellingen waren gemaakt. Op 17 maart 2017 was een stadsdebat waarin ruim 60 betrokkenen bij kunst en cultuur in Veenendaal hun mening gaven over het concept van de cultuurvisie en nadere invulling gaven aan de inhoud. Op 23 maart werd de concept-cultuurvisie (mening-vormend) in de raadscommissie besproken. Met de opbrengst van het stadsdebat en de raadcommissie is de cultuurvisie aangescherpt.

Betrokkenen bij deze visie benadrukken dat er behoefte is aan een verhaal over kunst en cultuur in Veenendaal voor de langere termijn. Met zo'n gedeeld verhaal kunnen betrokkenen samen met de gemeente koers zetten en actief aan de slag gaan. Deze visie is daarom een visie op de langere termijn van kunst en cultuur in Veenendaal en beslaat een periode van ongeveer tien jaar. Naast het grotere verhaal is de visie voor de kortere termijn (tot en met 2021) meer concreet uitgewerkt.

2 Cultuur in Veenendaal

In dit hoofdstuk beschrijven wij de huidige stand van de culturele sector in Veenendaal en de resultaten van het cultuurbeleid zoals dat in de periode 2013-2016 gevoerd is.

2.1 Het culturele veld

In Veenendaal zijn zeven professionele culturele instellingen actief. Die zeven instellingen zijn de Bibliotheek Veenendaal, de Volksuniversiteit, Museum Veenendaal, muziekschool De Muzen, Theater De Lampegiet, Creative Arts School Elevate en het nieuwe culturele jongerenpodium Vlowo318.

Naast deze instellingen kent Veenendaal ook tal van andere culturele initiatieven die in grootte en activiteitenprogramma variëren; we noemen het Filmhuis, de Historische Vereniging Oud Veenendaal, harmonieën en fanfares, koren, Stichting Westerkerkmuziek, toneel- en dansgroepen, Kunstplatform Veenendaal en individueel werkende kunstenaars, de Kunstuitleen (onderdeel Bibliotheek), culturele activiteiten voor jeugd en jongeren binnen de school en cultuuronderwijs in de vrije tijd, culturele festivals en meer op het snijvlak met andere sectoren de initiatieven van het onderwijs, het Stadslab, culturele activiteiten georganiseerd door winkeliers en de horeca in de binnenstad en het Architectuurplatform.

De belangrijkste culturele gebouwen zijn De Cultuurfabriek, Theater De Lampegiet, Spectrum en gebouw Troubadour van Creative Arts School Elevate. Daarnaast vinden activiteiten plaats op tal van locaties in de gemeente (waaronder de kerken) en bijvoorbeeld ook in gebouw de Basiliek en in de openbare ruimte (Culturele Zaterdagen, Muziekfestival). In bijlage 1 leest u meer over het cultuuraanbod in Veenendaal.

2.2 Gemeentelijk cultuurbeleid 2013-2016

De cultuurnota 2013-2016 bevat drie doelstellingen van beleid: ten eerste *continuïteit voor de culturele infrastructuur*. Binnen deze doelstelling is het streven om een hoog niveau aan culturele voorzieningen in stand te houden voor de inwoners en een verdere groei van die culturele voorzieningen te bewerkstelligen. De doelstelling continuïteit is niet gehaald als het gaat om de stichting Cultuurkoepel Veenendaal. Deze stichting speelde een coördinerende en verbindende rol binnen het culturele veld (onder andere voor de verlevendiging van het centrum, amateurkunst en de cultuureducatie).

Daarnaast is er in Veenendaal sprake van een teruglopend gebruik van culturele voorzieningen. Dat is zichtbaar in een afname van aantallen cursisten, leden en bezoekers bij de vijf in de periode 2013-2016 gesubsidieerde instellingen.

De tweede doelstelling van het cultuurbeleid 2013-2016 is *participatie door te verbinden*. Hiermee wordt de bijdrage van en samenwerking tussen cultuur en andere beleidsterreinen nagestreefd. Hiervoor zijn verbindingen gelegd tussen cultuur en evenementen, toerisme, promotie en economie. Theater De Lampegiet heeft een rol in de verbinding tussen cultuur en evenementen (de stad als podium), die echter volgens de betrokkenen nog niet volledig van de grond komt. De Bibliotheek en andere partijen in De Cultuurfabriek hebben een rol in onder meer promotie en toerisme en pakken die rol in toenemende mate op.

Binnen de doelstelling *participatie door te verbinden* valt ook de samenwerking tussen cultuur en jeugd. Hieronder valt het nieuwe cultuur- en poppodium Vlowo318, maar ook de cultuureducatie in het basisonderwijs en de samenwerking tussen culturele instellingen en voortgezet onderwijs. De Muzen heeft een coördinerende rol in het binnenschoolse cultuuronderwijs. De samenwerking op gebied van het binnenschoolse cultuuronderwijs heeft tot een wisselend succes geleid, volgens de betrokkenen.

Tot slot *innovatie en ondersteuning*. De cultuurnota geeft zelf een aantal maatregelen tot beleidsvernieuwing en versterking van de sector, zoals vrijwilligersbeleid en de versterking en vernieuwing van de cultuureducatie. Het vrijwilligersbeleid in relatie met cultuur heeft in Veenendaal meer erkenning gekregen door de benoeming van de 'Cultuurvrijwilliger van het jaar'. Daarnaast kent de gemeente Veenendaal een 'Innovatiefonds Cultuur en Economie', waarvoor € 125.000 op jaarbasis beschikbaar is gedurende de periode 2016 tot en met 2019. Dit fonds, dat door de gemeenteraad vooral met het oog op cultuur is ingesteld, is gericht op het verstrekken van leningen om de cultuur en economie in Veenendaal te stimuleren¹.

2.3 Financiën

Voor het jaar 2017 is het gemeentelijke cultuurbudget als volgt verdeeld:

¹ Tot nu toe is één keer een lening verstrekt uit het fonds. De voorwaarden worden als te zwaar gezien. Ook de bekendheid van het fonds in de culturele sector moet nog toenemen.

2017			
	<i>Huur</i>	<i>Prestaties</i>	<i>Totaal</i>
Amateurkunst - subsidieplafond basissubsidie		87.000	87.000
Ondersteuning amateurkunst		14.710	14.710
Amateurkunst - subsidieplafond nieuwe activiteiten en zaalhuur		60.000	60.000
Openbare Bibliotheek Veenendaal	476.125	1.162.179	1.638.304
Theater De Lampegiet	239.586	649.652	889.238
Muziekschool De Muzen	192.566	626.098	818.664
Volksuniversiteit	229.880	181.970	411.850
Museum Veenendaal	95.840	175.728	271.568
Historische Ver. Oud Veenendaal	27.773		27.773
Vlow		90.000	90.000
Totalen	1.261.770	3.047.337	4.309.107
Impuls 2017 (bedragen zijn al opgenomen in bovenstaande subsidiebedragen)			
Verlevendiging centrum		25.000	25.000
Museum Veenendaal		50.000	50.000
Matching Cultuureducatie met Kwaliteit		70.000	70.000
Incidentele extra middelen Volksuniversiteit		15.000	15.000
Innovatiefonds Cultuur en Economie - subsidieplafond			125.000

Bovenstaande bedragen geven inzicht in de omvang van de component huur en de component prestaties binnen de subsidie. Ongeveer 29% van de cultuursubsidie gaat naar de huur. Uit een benchmark voor het jaar 2013 (door een extern bureau uitgevoerd) blijkt dat de instellingen in Veenendaal relatief hogere huisvestingslasten hebben en lagere personeelskosten dan de instellingen in vergelijkbare gemeenten. Als gekeken wordt naar de gemeentelijke uitgaven aan kunst en cultuur *per inwoner* (inclusief bibliotheken, erfgoed en cultuureducatie) dan zien we dat Veenendaal zich aan de onderkant bevindt. In bijlage 2 vindt u achtergrondinformatie over de benchmark.

Bezuinigingen

Veenendaal heeft voor de periode 2014-2017 bezuinigingen op cultuur vastgesteld waarvan de bezuinigingen voor 2017 uiteindelijk niet zijn geëffectueerd:

Jaar	Bezuiniging	Bedrag
2014	geen index*) circa	60.000
2015	bezuiniging alle instellingen totaal 315.000 en geen index*) ca. 54.000	369.000
2016	cultuureducatie 70.000 en geen index*) ca. 27.000	97.000
	Totale bezuiniging 2014-2016	526.000

*) uitgezonderd de huurcomponent, die wel is geïndexeerd.

In percentages gerekend gaat het om een bezuiniging met een structureel effect van 25% ten opzichte van het beschikbare budget voor de prestaties van het jaar 2013.

De vijf gesubsidieerde professionele culturele instellingen kregen in 2013 gelegenheid om de bezuinigingstaakstelling met ingang van 2015 zelf in te vullen. De uitkomst staat in het *Uitvoeringsplan Vernieuwingsagenda Veenendaal*. De vijf stelden voor om de Stichting Cultuurkoepel Veenendaal op te heffen en 8,5 % op de eigen subsidies te korten. Tevens namen zij zich voor om de regie voor een deel van de taken (cultuureducatie, podia en informatie) van voorheen de Cultuurkoepel op zich te nemen. De overgang en opstart daarvan is moeizaam verlopen. De combinatie van een bezuiniging en het oppakken van extra taken bleek (te) moeilijk.

Nieuwe impulsen 2017

De gemeenteraad besloot om met ingang van 2017 budget beschikbaar te stellen voor een impuls in de cultuursector (en de bezuinigingen voor 2017 achterwege te laten). De impuls bestaat uit een budget van totaal 145.000 euro op jaarbasis. De invulling van deze impuls na 2017 is onderdeel van de besluitvorming over de conceptvisie *De krachten bundelen*. Daarnaast is voor de ondersteuning van de Volksuniversiteit in 2017 15.000 euro aan extra budget beschikbaar gesteld.

De conclusie is dat de gemeente Veenendaal een veelzijdige culturele sector heeft die past bij een gemeente van deze omvang. Daarnaast heeft Veenendaal een aantal mooie, deels nieuwe culturele accommodaties. Door afnemend publieksbereik en bezuinigingen in de periode 2014-2016 zagen en zien instellingen zich voor een grote uitdaging gesteld.

Het lukt de instellingen in onvoldoende mate om een verbindende rol te spelen in het culturele veld en ook richting andere sectoren en partijen in de gemeente (zoals de binnenstad, bedrijven en het onderwijs). Het vinden van gezamenlijkheid is dus een knelpunt. Door de recente financiële impulsen van de gemeente wordt een aantal gebieden versterkt.

3 Opbrengsten van cocreatie

In dit hoofdstuk geven we de opbrengsten van het traject van cocreatie weer. De gemeente hecht grote waarde aan cocreatie omdat het inhoudelijke inbreng van betrokkenen in een vroeg stadium mogelijk maakt, het eigenaarschap van de cultuurvisie verbreedt en een voorschot neemt op samenwerking in de uitvoering van de cultuurvisie. Het traject van cocreatie bestond uit zeven sessies met kunstbeoefenaars, culturele instellingen en initiatieven, jongeren, onderwijsorganisaties, het bedrijfsleven en gemeenteambtenaren. Jongeren van een middelbare school presenteerden in (bewegend) beeld en tekst hun visie op het culturele leven in Veenendaal en de besteding van het cultuurbudget. De jongerenraad gaf een schriftelijke reactie op de concept-cultuurvisie. Daarnaast hebben we het burgerpanel van Veenendaal online bevestigd over kunst en cultuur. De respons was ruim 250 (52%). Op 17 maart 2017 hielden we een stadsdebat en op 23 maart volgde een mening-vormende behandeling in de gemeenteraad. In bijlage 3 treft u de opzet van het traject van cocreatie aan, in bijlage 4 de vragenlijst die wij aan het burgerpanel hebben voorgelegd. In bijlage 5 een samenvatting van de opbrengsten van de cocreatie.

Wij noemen hier de belangrijkste thema's die uit de cocreatie naar voren kwamen:

Versterken cultureel klimaat

Het culturele veld in Veenendaal is veelzijdig en kent een rijke traditie van verenigingsleven: er is een aantal professionele instellingen en er is veel eigen initiatief, zowel individueel als in culturele ondernemingen. Er zijn ideeën en er is energie. Het ontbreekt echter aan voldoende verbinding tussen alle initiatieven en tussen initiatieven en publiek, en dat maakt dat het culturele klimaat nog niet is wat het zou kunnen zijn.

Het centrum heeft prioriteit

De ontwikkeling en levendigheid van het centrum van Veenendaal heeft prioriteit en cultuur en de culturele accommodaties zijn in die ontwikkeling belangrijk.

Koester tradities

In Veenendaal zou meer aandacht kunnen komen voor traditie: amateurkunst, cultureel erfgoed, verenigingsleven, klassieke muziek.

De toekomst aan de jeugd

In Veenendaal zou meer ruimte kunnen komen voor het cultureel initiatief en cultuur voor en door kinderen en jongeren.

Betrekken potentieel publiek

De toegankelijkheid van cultuur en de geringe omvang van het bestaand publiek zijn knelpunten. Het culturele veld in Veenendaal kan het potentiële publiek meer deelgenoot maken van zijn programmering en zo vraag en aanbod beter op elkaar laten aansluiten. Het streven kan een stadsprogrammering zijn die initiatieven verbindt. En er klinkt een roep om het aanbod betaalbaar te houden in het bijzonder voor degenen die weinig inkomsten hebben. Het publieksbereik kan hierdoor groter worden.

Samenwerken

Niet alleen de verbinding tussen culturele initiatieven biedt kansen, ook die tussen cultuur en andere sectoren. Kansrijke verbindingen zijn naast de rol van kunst en cultuur bij de aantrekkingskracht van het stadscentrum ook de relatie tussen ICT en cultuur(educatie), tussen cultuur, informatie en leren, tussen erfgoed, toerisme en promotie en tussen cultuur en het sociaal domein. Uitgangspunt daarbij is wel dat er over een weer respect is voor elkaars vragen en voorwaarden.

Duurzaam vernieuwen

Er is behoefte aan een vernieuwing van het cultuurbeleid en er is ruimte voor verandering. In verschillende sessies is wel de wens naar voren gekomen dat een nieuw cultuurbeleid voor de langere duur geldt zodat instellingen en initiatieven een duurzame beweging kunnen inzetten. Voorstellen voor verandering zijn: aandacht en geld voor activiteiten, flexibiliseren van het cultuurbudget, fondsvorming, aanbesteding en heldere subsidieafspraken.

4 Trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk presenteren wij de trends en ontwikkelingen die van belang zijn voor kunst en cultuur in Veenendaal.

4.1 Maatschappelijke trends²

Door individualisering verandert het **gedrag van de consument**, die bepaalt steeds meer zelf en op een laat moment of en zo ja welk aanbod hij wil afnemen. De vraag wordt daarmee onvoorspelbaar en de concurrentie tussen aanbieders van cultuur wordt groter. Culturele aanbieders moeten meer vraaggericht gaan werken en hun (potentiële) publiek meer bij het maken van programma's betrekken.

De samenleving wordt vloeibaar, de **scheidslijn tussen 'hoge cultuur' en 'lage cultuur' verdwijnt** en er ontstaan nieuwe (tijdelijke) samenwerkingsverbanden en nieuwe culturele activiteiten buiten de vaststaande culturele podia. De flexibiliteit die zo ontstaat vraagt ook van de overheid om ruimte voor nieuwe tijdelijke initiatieven en innovatie.

Digitalisering, de derde trend, beïnvloedt het aanbod van cultuur, de verspreiding en de toegankelijkheid van cultuur. Maar beïnvloedt ook de toegang tot het cultureel erfgoed en de wijze waarop wij dingen leren waaronder bijvoorbeeld het bespelen van muziekinstrumenten. Digitalisering verhoogt ook drempels voor diegenen die meer moeite hebben om mee te komen in een digitale wereld, zij hebben ondersteuning nodig om mee te kunnen blijven doen.

De vierde trend is de toenemende behoefte aan een sterke **lokale en regionale identiteit** en de behoefte van vooral jongere mensen om wonen, werken, netwerken, creëren en recreëren dicht bij elkaar te hebben en daarbinnen eigen initiatieven te ontplooien.

De vijfde trend is een toenemend belang van **cultuureducatie en talentontwikkeling** vanuit het besef dat creatieve competenties de kansen van een kind in het onderwijs en later als volwassene op de arbeidsmarkt vergroten.

De zesde trend is het toenemend belang van verbeeldingskracht om met nieuwe vormen van **ondernemen en crossovers** maatschappelijke vraagstukken het hoofd te bieden en met visie en durf een (culturele) onderneming te leiden. Bij het laatste zien we ook een opkomst van het traditionele maakwerk

² Zie voor een overzicht van maatschappelijke trends en cultuur onder meer: Toekomstverkenning Cultuur in Overijssel, Trendbureau Overijssel, 2015 en Raad voor Cultuur, de Cultuurverkenning, 2015.

(ambachten) en de ontwikkeling van duurzame creatieve producten (kleding, voeding, accessoires, meubels).

De zevende trend, het belang van **maatschappelijke waarde**, de onderkenning dat kunst en cultuur niet alleen een eigen inhoudelijke betekenis hebben, maar ook bijdragen aan andere sectoren zoals de zorg, gezondheid, sociale cohesie, veiligheid, onderwijs, economie, ruimtelijke kwaliteit, leefbaarheid en duurzaamheid. En de laatste trend die we onderscheiden is de opkomst van de **netwerksamenleving**, de gemeente is een van de spelers in een netwerk van (zelf) organisaties en stakeholders. De koers wordt gezamenlijk bepaald.

4.2 Ontwikkelingen in de culturele sector

De afgelopen jaren trokken de economische crisis en de daaruit voortvloeiende **bezuinigingen** een wissel op het culturele aanbod in Nederland. Hoewel de actieve en passieve cultuurparticipatie de afgelopen jaren onder druk stond, **trekt de cultuurparticipatie recent weer iets aan**. Theaters merken bijvoorbeeld weer een toename van het aantal verkochte kaartjes. Dat komt ook doordat theaters en schouwburgen meer zelf produceren en daarbij relaties aangaan met theatermakers in de directe omgeving en met het (potentiele) publiek. Theaters zien het belang van programmeren voor een stad in plaats van alleen voor de eigen zaal en stellen hun deuren ook open voor andere activiteiten dan alleen voorstellingen.

In de (klassieke) muziek zien we een combinatie van opvoering en (tijdelijke) locaties zodat muziek en entourage samen een verhaal vertellen. Ook de popmuziek krijgt nomadische trekjes en begeeft zich steeds vaker buiten de muren van het popodium. Festivals zijn enorm in opkomst³ en komen tegemoet aan de behoefte van het publiek om gezamenlijk en in de buitenlucht cultuur te beleven.

Musea zijn aan de slag gegaan met hun maatschappelijke profilering en zijn in die aanpak zeer succesvol. Dat laatste geldt vooral voor de grotere musea met veel wisselende (kunst) tentoonstellingen. Kleinere musea die vooral gebruik maken van de eigen collectie hebben meer moeite om het publiek aan hen te binden. Samenwerking met andere (culturele) instellingen en educatie liggen dan meer voor de hand. Beeldende kunstenaars zoeken steeds vaker naar expositiemogelijkheden buiten de gebaande paden zoals leegstaande winkelpanden en bijzonder erfgoed dat wacht op nieuwe functies.

Bibliotheken staan als culturele voorziening onder druk. Door bezuinigingen en dalende ledenaantallen⁴ loopt het aantal vestigingen terug. Soms komen daarvoor uitleenpunten/servicepunten in scholen of verzorgingscentra in de plaats. Andere gevolgen zijn de komst van zelfbediening, teruglopende

³ <https://www.cultuurmarketing.nl/infographic-ruim-26-miljoen-festivalbezoekers-in-2015/#.WldIrtIzWig>

⁴ In januari 2017 wordt bekend dat de terugloop in ledenaantallen is gestopt. Jeugd en jongeren lenen ook vaker boeken.

openingstijden, werken met vrijwilligers in plaats van betaalde krachten, samenwerking met andere instellingen wat betreft back office/ruimte/personeel of verregaande fusies. Bibliotheken maken een transitie door en verleggen hun werkzaamheden naar het sociaal domein, integratie, participatie en educatie.

Centra voor de kunsten, volksuniversiteiten, muziekscholen, en instellingen die cultuureducatie bieden veranderen eveneens. Als gevolg van bezuinigingen en teruglopende belangstelling moesten veel centra de deuren sluiten. Gemeenten hebben echter wel kunstcentra, docentencollectieven of netwerkorganisaties nodig om hun beleidsdoelstellingen te realiseren. Niet alleen voor het organiseren en ontwikkelen van aanbod voor het onderwijs, maar ook voor een bijdrage bij onderwerpen als bewonersparticipatie, integratie van vluchtelingen en aandacht voor zorgbehoevende ouderen.

De amateurkunst, de individuele kunstbeoefening of die in verenigingsverband, blijft redelijk op peil of groeit. De individuele kunstbeoefening verschuift met de toegang tot digitale handleidingen en het vervaardigen van digitale producten (games, webdesign). Verenigingen die meer bieden dan alleen samenspel trekken ook weer jongeren aan. Ook vanuit de amateurkunst zijn dwarsverbanden naar participatie en integratie, culturele diversiteit en identiteit kansrijk.

4.3 Ontwikkelingen in het gemeentelijk cultuurbeleid

In het cultuurbeleid van gemeenten in Nederland staan **samenwerking/ fusie** en **vergroten van het lokaal draagvlak** voor cultuur de afgelopen jaren centraal. Beide onderwerpen komen ook voort uit de bezuinigingen van de afgelopen jaren.

Het culturele leven speelt zich daarnaast steeds meer af op **locaties buiten de culturele accommodatie**. Dat en de gevolgen van de bezuinigingen leiden tot knelpunten in het gebruik van het cultureel vastgoed. Een aantrekkelijke programmering en een financieel gezonde exploitatie zijn daarom de grote uitdagingen.

Naast aandacht voor cultureel vastgoed zoeken gemeenten naar **beleidsinstrumenten die innovatie in de cultuursector versterken** en flexibel genoeg zijn voor de vraag vanuit de cultuursector. Daarmee in verband staat een broos evenwicht tussen de benodigde ruimte bij culturele organisatie om te ondernemen en de vereisten die een gemeente stelt aan de verantwoording van subsidies en regelgeving bij het verlenen van vergunningen.

Een andere ontwikkeling die we bij gemeenten zien is de **regionale opschaling van (culturele) voorzieningen** en de **afstemming van het cultuurbeleid met andere beleidsterreinen** zoals ruimtelijke ordening (erfgoed en architectuur), economie (evenementen, vestigingsklimaat, talentontwikkeling), sociaal domein (bibliotheken, vrijwilligers, participatie en preventie) en onderwijs (cultuureducatie, 21st

century skills). De provincie Utrecht steekt met haar cultuurbeleid hierop in en sluit hiervoor cultuurpacten af met de verschillende gemeenten om gezamenlijke doelen te bereiken. Ook met de gemeente Veenendaal zal binnenkort een cultuurpact worden afgesloten.

De laatste ontwikkeling die we hier aan willen stippen is de zeggenschap van culturele organisaties en initiatieven bij de keuzes die een gemeente maakt in het cultuurbeleid. Gemeenten streven naar **participatie of cocreatie** bij de ontwikkeling van beleid en bij de uitvoering van beleid.

We trekken een aantal conclusies over hoe de trends en ontwikkelingen in Veenendaal hun beslag krijgen:

- ③ Een aantal culturele instellingen in Veenendaal heeft nog een ontwikkeling door te maken als het gaat om het vergroten van het publieksbereik. Meer vraaggericht programmeren (waar een aantal instellingen, waaronder Vlowo318, al ervaring mee heeft) is een manier om daar aan te werken. De Volksuniversiteit heeft te kampen met een zorgelijke daling van het aantal cursisten, als gevolg van veranderende consumentenvoorkeuren.
- ③ De Bibliotheek is volop bezig een draai te maken naar een organisatie die zich bezighoudt met erfgoed en promotie (in samenwerking met de instellingen in De Cultuurfabriek en het Regionaal Bureau voor Toerisme), educatie en taalonderwijs (in samenwerking met de Volksuniversiteit), informatievoorziening in het sociaal domein en digi-onderwijs. Met de Volksuniversiteit wordt samenwerking op het gebied van volwasseneneducatie onderzocht.
- ③ Creative Arts School Elevate profileert zich, als niet-gesubsidieerde partij, naast De Muzen waarmee het een voorbeeld is van toenemende marktwerking in de cultuursector. Tegelijkertijd geeft Elevate aan ook een aanbieding te willen doen op bepaald gesubsidieerd cultureel aanbod, waarvoor thans nog geen mogelijkheid is.
- ③ Het cultureel vastgoed in Veenendaal is nauw verbonden met de instellingen die daarvan gebruik maken. Momenteel is sprake van verminderd ruimtegebruik in Spectrum door de Volksuniversiteit. Deze gedeeltelijke leegstaand vermindert de aantrekkelijkheid en levendigheid van het centrum in het algemeen en van de locatie in het bijzonder.
- ③ Er is toenemende aandacht voor de lokale en regionale identiteit in Veenendaal. In het traject van cocreatie is aandacht voor het 'Verhaal van Veenendaal' meerdere keren genoemd, ook richting kinderen en jongeren, ook richting stadspromotie. De gemeente werkt aan een cultuurhistorische waardenkaart (waarop monumenten en andere cultuurhistorisch waardevolle zaken staan aangegeven) die daaraan een belangrijke bijdrage kan leveren.
- ③ Het tonen van de maatschappelijke waarde van instellingen kan nog versterkt worden. De Bibliotheek, Theater de Lampegiet en De Muzen laten hun bredere maatschappelijke waarde duidelijk zien. De amateurkunst kan hier nog winst behalen als het gaat om het leggen van verbindingen met andere maatschappelijke sectoren.

- Er is veel energie in Veenendaal voor ondernemerschap en crossovers, de activiteiten van Stadslab zijn daar een voorbeeld van. Tegelijkertijd is er ook een leemte als het gaat om samen programmeren en samen naar buiten treden.

5 Cultuurbeleid voor de nabije toekomst

In dit hoofdstuk brengen wij de bevindingen uit de vorige hoofdstukken samen met de doelen uit het raadsprogramma. Daaruit vloeit een visie voort en vier hoofddoelstellingen voor het cultuurbeleid van de gemeente Veenendaal voor de periode 2017-2020. Tevens gaan wij in op de rol van innovatie in het cultuurbeleid van de nabije toekomst in Veenendaal.

5.1 Raadsprogramma Veenendaal

Het raadsprogramma stelt zich ten doel de kracht van Veenendaal te laten zien en te deze gebruiken. Dat doet de gemeente niet alleen, maar in een **gelijkwaardige samenwerking** met inwoners, bezoekers, bedrijven en organisaties. De gemeente neemt zelf initiatieven, maar biedt ook de ruimte voor initiatieven van anderen.

Kunst en cultuur zijn onderdeel van de kracht van Veenendaal. Cultuur heeft een verrijkende functie en betreft zowel de gebouwen als de mensen. Ook heeft cultuur een positieve uitstraling naar de economie. Cultuur draagt bij aan het **leef- en vestigingsklimaat in de gemeente** en brengt **sfeer in het stadscentrum**. Binnen de culturele sector dient er een **goede balans** te zijn in de rol en positie van professionele organisaties enerzijds en de andere organisaties, zoals vrijwilligersgroepen en amateurkunstenaars anderzijds. **Afstemming** tussen de diverse culturele activiteiten in Veenendaal is noodzakelijk, vooral om de levendigheid in het stadscentrum te stimuleren, tijdelijke leegstand positief te benutten en een goed gebruik te maken van de beschikbare culturele accommodaties.

Cultureel ondernemerschap en **particulier initiatief** zijn uitgangspunt bij het cultuurbeleid van de gemeente. Wanneer culturele organisaties en activiteiten vanuit de gemeente worden ondersteund, verwacht de gemeente een **actieve bijdrage aan de maatschappij**. Dit kan zowel in verbindende zin, in maatschappelijke zin, maar ook in economische zin. De gemeente spant zich in om kunst voor een breed publiek toegankelijk te houden en verwacht van de culturele organisaties dat zij het publiek betrekken bij hun programma.

Veenendaal wil een **broedplaats zijn voor talent** in het algemeen en voor zzp'ers in het bijzonder. Kunst en cultuur kunnen bijdragen aan het realiseren van de ambities van Winkelstad Veenendaal en de Stichting Promotie Veenendaal en lokale ondernemers kunnen bijdragen aan het mogelijk maken van culturele activiteiten. Het Innovatiefonds Cultuur en Economie stimuleert en versterkt die verbinding tussen cultuur en economie. De gemeente spant zich in om (industriële) **erfgoed in Veenendaal te behouden**. Cultureel erfgoed is ook economisch interessant.

Cultuur is net als sport belangrijk voor **sociale samenhang en saamhorigheid**, zowel in verenigingsverband als op individueel niveau. Cultuur en sport verbinden. Gemeente, instellingen, verenigingen en inwoners dragen er zo gezamenlijk aan bij dat iedereen hiermee een plaats in de samenleving kan vinden. In beide sectoren zijn vele vrijwilligers actief. Hun inzet wordt gewaardeerd en deze waardering wordt ook uitgedragen door het gemeentebestuur.

Veenendaal is een jonge gemeente. Ongeveer een kwart van de inwoners is onder de 20 jaar en in de komende jaren blijft dit aandeel vrijwel gelijk. Hierbij is ook cultuureducatie van belang. Veenendaal heeft de ambitie uitgesproken om **cultuur te 'vergroenen'**. De gemeente wil dat jongeren meer betrokken zijn bij het culturele leven in Veenendaal en hen stimuleren ook zelf cultureel aanbod te creëren. Cultuur levert immers een belangrijke bijdrage aan de persoonlijke bagage van jongeren en hun deelname in de samenleving.

5.2 Ambities cultuurbeleid 2017-2020

Een innoverende stad creëert ruimte voor (mensen met) nieuwe ideeën en geeft ondersteuning om deze ideeën te realiseren. In Veenendaal kun je spreken van een voedingsbodem voor innovatie: er is veel innovatieve bedrijvigheid (met name veel ICT-bedrijven), een goed opgeleide bevolking met veel professionals in de creatieve sector, een relatief jonge bevolking en, zo bleek in het traject van cocreatie, veel vernieuwende ideeën. Met onder meer Stadslab, Vlowo318 en FabLab heeft Veenendaal al een aantal innovatieve initiatieven in huis. Met deze cultuurvisie willen wij de voorwaarden te scheppen om dit 'kapitaal' verder te laten gedijen en ten goede te laten komen aan alle inwoners in de stad. Daarbij moeten eventuele belemmeringen worden weggenomen.

Met innovatie als uitgangspunt formuleren wij de volgende ambities voor de komende beleidsperiode:

Wij willen de culturele krachten van Veenendaal bundelen omdat we kunst en cultuur ten volle willen laten zien en inzetten zodat er in Veenendaal een levendig en duurzaam cultureel klimaat ontstaat. Dat doen wij niet alleen, maar in een gelijkwaardige samenwerking met inwoners, bezoekers, bedrijven en organisaties. We nemen als gemeente zelf initiatieven, maar bieden vooral ook ruimte voor vernieuwende initiatieven van anderen en passen ons (subsidie)instrumentarium daarop aan.

Binnen de culturele sector dient er een goede balans te zijn in de rol en positie van professionele organisaties enerzijds en de andere organisaties, zoals culturele initiatieven, amateurkunstenaars en private initiatieven anderzijds en daarnaast tussen het cultureel aanbod en de vraag van het

potentiele publiek. Een focus op activiteiten, samenwerking, wederzijdse ondersteuning en krachtenbundeling is ook hier het devies.

Een levendig cultureel klimaat heeft een positieve uitstraling naar de economie en op de sociale cohesie. Het draagt aantoonbaar bij aan het leef- en vestigingsklimaat in onze gemeente en verhoogt de sfeer in het stadscentrum. Veenendaal is een jonge leefstad, waarin cultuur bijdraagt aan de doelstelling om de talenten van elk kind of jongere tot ontwikkeling te laten komen, zowel binnen het onderwijs als in de vrije tijd. Cultuur vergroot hun kansen op de arbeidsmarkt en maakt hen tot het publiek van morgen.

Vanuit deze ambities zetten wij de komende jaren in op vier hoofddoelstellingen:

- 1 Bevorderen van een levendig cultureel klimaat door het bundelen van krachten.
- 2 Scheppen van een meer duidelijke relatie tussen het culturele aanbod en de vraag van het (potentiële) publiek.
- 3 Verder versterken van de aandacht voor cultuureducatie en talentontwikkeling voor kinderen en jongeren.
- 4 Meer ruimte creëren voor innovatie en dwarsverbanden.

In hoofdstuk 7 werken wij deze hoofddoelstellingen verder uit.

6 Scenario's subsidiestructuur

In dit hoofdstuk geven wij vier scenario's weer voor de toekomstige subsidiestructuur van het cultuurbeleid van Veenendaal. Daarbij laten we de huurcomponent van de subsidies buiten beschouwing; we beperken ons in de scenario's tot het activiteitenbudget. In hoofdstuk 7 werken wij de hoofddoelstellingen uit tot subdoelstellingen en geven daarbij tevens aan wat het effect is van elk subsidiescenario.

In de huidige subsidiëring staan, naast de amateurkunsten, vooral de professionele instellingen centraal. Maar mede door de eerdere bezuinigingen op het gemeentelijke cultuurbudget hebben gesubsidieerde instellingen weinig financiële en personele ruimte voor nieuwe, aanvullende initiatieven. Met minder geld kunnen ze niet toe om het huidige aanbod te realiseren. Dat terwijl het wenselijk is dat er financiële ruimte ontstaat voor vernieuwing. Het bedrag aan gemeentelijke cultuursubsidie dat per inwoner beschikbaar is (€ 62 per jaar) ligt aan de onderkant van de benchmark voor landelijk gemeentelijke cultuuruitgaven (zie bijlage 2).

Scenario 1. Voortzetten huidige subsidiestructuur

Het voortzetten van de huidige subsidiestructuur betekent dat de professionele instellingen het grootste deel van de totaal beschikbare subsidie tot hun beschikking houden. De doelstellingen uit de cultuurvisie realiseren wij door deze op te nemen in de subsidieafspraken met instellingen, naast de kernactiviteiten.

Kansen: minimale veranderingen voor de instellingen, meerjarenperspectief met behoud van sterke positie instellingen.

Risico's: beperkte financiële ruimte voor vernieuwing en innovatie door thans niet-gesubsidieerde instellingen.

Consequenties gemeentelijk cultuurbudget: om de doelstellingen uit de cultuurvisie te kunnen realiseren zijn mogelijk extra financiële middelen nodig.

Scenario 2. Flexibiliseren, werken met impulsen

Vanaf 2017 geeft de gemeente een aantal impulsen (onder meer aan Museum Veenendaal, voor Verlevendiging Centrum en voor Cultuureducatie op basisscholen). Door meer te gaan werken met impulsen kan de gemeente periodiek bepaalde nieuwe onderdelen uit het cultuurbeleid extra aandacht geven. Flexibilisering van subsidies heeft naast financiële ook personele consequenties, het zal bijvoorbeeld instellingen nopen om meer met zzp-ers te werken.

Een andere manier om te flexibiliseren is om te werken met een cultuurfonds waarin de gemeente (en andere partijen) middelen storten. Het fonds krijgt een bepaalde maatschappelijke opdracht mee. Door te werken met een cultureel fonds komt de gemeente meer op afstand te staan.

Kansen: doelgerichte aandacht voor implementatie doelstellingen cultuurbeleid. Veel ruimte voor innovatie en vernieuwing. Ook nieuwe partijen en initiatieven worden ondersteund.

Risico's: door het verminderen van de structurele subsidie aan instellingen kan hun financiële positie in gevaar komen. Er zal door de gemeente (dan wel binnen een cultuurfonds) capaciteit moeten worden vrijgemaakt om de procesgang rondom de flexibele subsidiëring rond te krijgen.

Consequenties gemeentelijk cultuurbudget: het vrijmaken van middelen voor flexibilisering kan door de structurele subsidie aan instellingen te verminderen (bijvoorbeeld door alleen een minimale basissubsidie te verstrekken⁵) of door het vergroten van het gemeentelijke cultuurbudget.

Scenario 3. Aanbesteden

Door het aanbesteden van onderdelen van het culturele aanbod in Veenendaal krijgen andere aanbieders de mogelijkheid om een aanbod te doen. Bovendien is er een mogelijkheid dat het betreffende aanbod voor een lagere prijs gerealiseerd kan worden. Een ander mogelijk effect is dat het verschillende aanbieders aanzet tot het samen formuleren van een aanbod. Twee onderdelen lijken in het bijzonder in aanmerking te komen voor aanbesteding: het buitenschools muziek- en dansonderwijs tot 21 jaar (thans gesubsidieerd) en het opzetten van een stadsprogrammering en -agenda.

Kansen: aanbieders die nu geen toegang hebben tot een gesubsidieerde markt krijgen dat wel waardoor mogelijk een beter aanbod tot stand komt. Mogelijk wordt het aanbod voor een lagere prijs gerealiseerd.

Risico's: bestaande gesubsidieerde instellingen kunnen een bepaald aanbod kwijtraken, hetgeen een risico oplevert voor hun financiële positie. Begeleiding van aanbesteding vergt extra capaciteit van de gemeente.

Consequenties gemeentelijk cultuurbudget: bij aanbesteding van bestaand cultureel aanbod ontstaat mogelijk een besparing, bij aanbesteding van nieuwe onderdelen in het cultuurbeleid (zoals in de cultuurvisie verwoord) zijn mogelijk extra financiële middelen nodig.

Scenario 4a. Kiezen: herschikken van middelen

Het herschikken van middelen kan door kritisch te kijken naar het publieksbereik van instellingen en de bijdrage die ze (kunnen) leveren aan het realiseren van de doelstellingen uit de cultuurvisie. Het kan leiden tot het verminderen of schrappen van de subsidie aan bepaalde instellingen. Hierdoor ontstaat financiële ruimte om de doelstellingen uit de cultuurvisie te realiseren.

Kansen: door de subsidie te verminderen of te schrappen ontstaat de mogelijkheid om de bestaande subsidiestructuur (met een groot subsidiedeel richting instellingen) intact te laten (scenario 1) en wel de gewenste flexibele ruimte te creëren (scenario 2).

⁵ Waarbij wij opmerken dat instellingen thans al ervaren dat de subsidie aan het minimum zit.

Risico's: door het verminderen of schrappen van de subsidie aan instellingen bestaat het risico dat hun financiële positie in gevaar komt. Het kan ook betekenen dat een bepaald aanbod uit Veenendaal verdwijnt. Tenslotte is een risico dat als de instelling die omvalt in Spectrum of De Cultuurfabriek gehuisvest is er leegstand ontstaat en de gemeente huurinkomsten derft.

Consequenties gemeentelijk cultuurbudget: door het verminderen of schrappen van de subsidie aan bepaalde instellingen ontstaat er ruimte in het cultuurbudget, maar daarbij is het wel de bedoeling om deze middelen in te zetten voor het realiseren van de doelstellingen uit de cultuurvisie.

Scenario 4b. Kiezen: prioriteren

Een variant op bovenstaand scenario zou *prioriteren* kunnen zijn. Instellingen en initiatieven kunnen per jaar subsidie aanvragen en in hun aanvraag aangeven hoe zij de hoofddoelstellingen en subdoelstellingen uit de cultuurvisie inhoud en vorm gaan geven en met wie ze daarbij samenwerken. Een adviesgroep adviseert de gemeente over de kwaliteit van de aanvraag en de hoogte van het subsidiebedrag.

Naast het kiezen voor één scenario's is ook een mengvorm mogelijk, waarin voor verschillende activiteiten of doelstellingen voor verschillende subsidievormen gekozen wordt. Op deze manier creëer je maatwerk, passend bij de specifieke opgave.

7 Hoofddoelstellingen uitgewerkt

We maken in de uitwerking een onderscheid tussen basisfuncties die in de stad moeten blijven en functies die een meer flexibel of tijdelijk karakter hebben. De basisfuncties zijn de volgende:

- 🕒 Bibliotheek (tevens een wettelijke taak).
- 🕒 Theater
- 🕒 Muziek- en dansonderwijs
- 🕒 Volwasseneneducatie
- 🕒 Historisch museum en historische vereniging
- 🕒 Cultuur- en poppodium

Voor deze geldt dat subsidiescenario 1 van toepassing is: het voorzetten van de huidige subsidiestructuur. Daarnaast zijn er functies met een flexibel/tijdelijk karakter. Voor de periode 2018-2021 werken we het beleid voor beide groepen uit in de onderstaande paragrafen. We doen dat aan de hand van de eerste drie hoofddoelstellingen uit 5.3 en formuleren er subdoelstellingen bij. Bij elke subdoelstelling geven we aan

- 🕒 Wat willen we bereiken?
- 🕒 Wat gaan we er voor doen?
- 🕒 Wat gaat het kosten?
- 🕒 En hoe zetten we onze middelen in?

Bij de kosten geven we aan wat de effecten zijn van elk subsidiescenario en welk scenario onze voorkeur heeft.

De vierde hoofddoelstelling (meer ruimte creëren voor innovatie en dwarsverbanden) werken we niet als aparte doelstelling uit, omdat wij innovatie (vernieuwing met samenwerking) als uitgangspunt voor alle activiteiten en initiatieven in de periode 2018-2021 zien.

7.1 Bevorderen levendig cultureel klimaat door het bundelen van krachten

De stad is hét podium voor allerlei soorten culturele en kunstzinnige activiteiten, waarbij levendigheid en ontmoeting belangrijke doelstellingen zijn. Daarbij ligt de nadruk op activiteiten in het centrum van Veenendaal (al zijn activiteiten in de wijken en op, bijvoorbeeld, scholen ook belangrijk). Het gaat zowel om activiteiten in de buitenruimte als om activiteiten in (openbare) gebouwen. Het gaat niet alleen om podiumkunsten, ook beeldende kunst, cultureel erfgoed en architectuur zijn er onderdeel van. Door het bundelen van initiatieven en energie ontstaat een duidelijker cultureel profiel voor Veenendaal.

7.1.1 Stadsprogrammering en -agenda

Een doelstelling voor de komende periode is dat activiteiten een krijgen plaats in een **stadsprogrammering en -agenda** en zodoende qua moment en locatie op elkaar worden afgestemd (maar de inhoud is de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemers van de activiteiten). Waar mogelijk komen bepaalde activiteiten op vaste momenten in het jaar terug. Door de slimme en krachtige presentatie in één gezamenlijke stadsagenda is het voor inwoners en bezoekers van Veenendaal duidelijker wanneer en waar er wat gebeurt en werkt het culturele veld zodoende samen aan een groter publieksbereik. Initiatiefnemers, of dat nu instellingen zijn of amateurkunstverenigingen of particulieren, kunnen daarvan profiteren en besparen op de eigen promotie. Kernwoorden zijn: integraliteit, samenwerking en clustering rondom thema's/invalshoeken. De partij die de stadsprogrammering en -agenda gaat uitvoeren duiden we vooralsnog aan met Cultuurcoördinator/-makelaar. In bijlage 6 staat een profiel voor deze functie.

Uitvoering

Wat willen we bereiken?

Het uitvoeren van een stadsprogrammering en -agenda door een Cultuurcoördinator/-makelaar die is voorzien van een activiteitenbudget.

Wat gaan we er voor doen?

We nodigen een vertegenwoordiging uit van het culturele veld (inclusief het amateurveld) om vanuit het gemeentelijk kader uitgangspunten van de stadsprogrammering en -agenda op te stellen. Daarbij geeft het veld tevens aan hoe een uitvoerende partij gaat worden aangezocht. We verwachten dat een van de betrokken organisaties straks organisatorisch plek biedt aan de stadsprogrammering en programmeur. Dat voorkomt bestuurlijke drukte. De relatie met stadspromotie en evenementenbeleid krijgt bij het opstellen van de uitgangspunten aandacht. De uitvoerende partij gaat in de eerste helft van 2018 van start met haar werkzaamheden en lanceert de stadsprogrammering en -agenda uiterlijk na de zomer van 2018. De vertegenwoordiging van het culturele veld evalueert periodiek en stuurt bij. Begin 2020 volgt een grotere evaluatie en wordt de gemeente geadviseerd over de toekomst van de stadsprogrammering en -agenda.

Wat gaat het kosten?

De jaarlijkse extra kosten zijn 120.000,- euro met ingang van 2018.

En hoe zetten we onze middelen in?

Jaarlijks 70.000,- euro voor de Cultuurcoördinator/-makelaar. Daarnaast reserveren wij 50.000,- euro projectengeld op jaarbasis, waarmee de Cultuurcoördinator/-makelaar nieuwe activiteiten een stimulans kan geven. Daar horen nadrukkelijk ook activiteiten bij vanuit het amateurveld.

We geven aan wat dit betekent voor de verschillende scenario's:

Scenario 1: De stadsprogrammering en -agenda wordt onderdeel van de subsidieafspraken met een van de grotere instellingen.

Scenario 2: Voor het realiseren van de stadsprogrammering en -agenda zet de gemeente een impuls in.

Scenario 3: Het aanstellen van een Cultuurcoördinator/-makelaar kan met een aanbesteding of uitvraag plaatsvinden.

Scenario 4a: De kosten van de stadsprogrammering en agenda worden in mindering gebracht op het subsidiebudget voor de professionele culturele instellingen.

Scenario 4b: Instellingen kunnen er voor kiezen om in te schrijven voor de stadsprogrammering en -agenda. De gemeente brengt de taak onder in de subsidieafspraken met een nader te benoemen instelling in plaats van een andere subsidieafpraak.

De gemeente kiest er voor om de stadsprogrammering en -agenda onder te brengen in een vierjarige impuls (scenario 2) van 120.000,- euro per jaar (te verdelen in 70.000,- euro Cultuurcoördinator/-makelaar en 50.000,- euro projectengeld).

7.1.2 Ondersteuning amateurveld

Bij de stadsprogrammering wordt ingezet op kwaliteit. Dat betekent dat activiteiten en initiatieven ontplooid worden die kwalitatief goed zijn en waar behoefte aan is. Alleen als er voldoende energie en draagkracht is om een idee te realiseren, dan moeten initiatiefnemers en anderen die een rol hebben, er 'ja' op zeggen. Kwalitatief goede activiteiten worden niet alleen bedacht en uitgevoerd door professionals, maar ook door amateurs. Veenendaal heeft een **sterk amateurveld en dit moet beter ondersteund worden**, vooral op het gebied van het bereiken van meer publiek en promotie. Amateurvoorstellingen en -initiatieven vormen een vanzelfsprekend onderdeel van de stadsprogrammering. Daarbij moeten amateurverenigingen opgeroepen worden om samen te werken om meer kwaliteit en een groter publieksbereik te realiseren. Bijzondere aandacht moet er zijn voor een schappelijke huurprijs voor amateurinitiatieven.

Aan goede ideeën en initiatieven is geen gebrek in Veenendaal, maar door betere samenwerking en ondersteuning in de uitvoering kan er meer nieuws van de grond komen. Het is vooral belangrijk om goede initiatieven te faciliteren, met fysieke, financiële en andere middelen. Die faciliterende rol is er niet alleen voor de gemeente, iedereen heeft die rol. Zodoende werken we aan een cultureel klimaat waarin het vanzelfsprekend is dat we elkaar helpen om een goed initiatief van de grond te krijgen. De gemeente reserveert er middelen voor, mits de activiteit onderdeel vormt of gaat vormen van de stadsprogrammering.

Uitvoering

Wat willen we bereiken?

Het opstellen van een 'Actieprogramma amateurkunsten' waarin onder meer de ondersteuningsbehoefte van het amateurveld wordt opgenomen.

Wat gaan we er voor doen?

Een vertegenwoordiging van het amateurveld wordt, samen met de Cultuurcoördinator/-makelaar, De Bibliotheek en Theater Lampegiet uitgenodigd om een 'Actieprogramma amateurkunsten' op te stellen.

De agenda kan gevuld worden met zaken die uit de cocreatie omhoog kwamen, zoals:

- ① Activiteiten die onderdeel kunnen vormen van de stadsprogrammering en -agenda. Daarbij is in het bijzonder aandacht voor kwaliteit, publieksbereik, clustering en gezamenlijkheid.
- ① Knelpunten en oplossingen omtrent huurprijzen.
- ① Knelpunten omtrent termijnen en voorwaarden vergunningverlening.
- ① Bijdrage van het amateurveld aan het binnenschoolse cultuuronderwijs.
- ① Ondersteuningsbehoefte van het amateurveld, onder te verdelen in kennis & vaardigheden, publiciteit en faciliteiten. Daarbij is het uitgangspunt dat partijen in het amateurveld elkaar ondersteunen maar ook ondersteuning krijgen van professionele instellingen en de gemeente. Professionele partijen worden uitgenodigd om aan te schuiven zodra de ondersteuningsbehoefte geformuleerd is.

Het actieprogramma is eind 2017 / begin 2018 gereed. De partijen die het actieprogramma hebben opgesteld komen halfjaarlijks bijeen om de voortgang te bespreken. Begin 2020 evalueren ze de opbrengsten.

Wat gaat het kosten?

De uitvoering kan binnen het budget voor de amateurkunst budgetneutraal plaatsvinden.

En hoe zetten we onze middelen in?

Voor mogelijke kosten die voortvloeien uit de geformuleerde ondersteuningsbehoefte stellen we een bestaand budget beschikbaar uit de amateurkunstregeringen (budget plan PR-ondersteuning, 14.710,- euro).

We geven aan wat dit betekent voor de verschillende scenario's:

Scenario 1: Deze subdoelstelling kan in de bestaande subsidiestructuur worden uitgevoerd.

Scenario 2: Er is sprake van een impuls door van het anders aanwenden van de subsidie plan PR-ondersteuning.

Scenario 3: Aanbesteding is niet aan de orde.

Scenario 4a: Er is geen sprake van herschikken van middelen.

Scenario 4b: Er is geen sprake van prioritering.

De gemeente kiest er voor om activiteiten die voortvloeien uit het Actieprogramma amateurkunsten onder te brengen in een vierjarige impuls (scenario 2) van 14.710,- euro per jaar (bestaande uit een reeds bestaand budget).

7.1.3 Gebruikers De Cultuurfabriek en Spectrum versterken gezamenlijke programmering en presentatie

Twee relatief nieuwe culturele locaties nemen een belangrijke plek in Veenendaal in: De Cultuurfabriek en Spectrum. De gemeente heeft de keuze voor deze gebouwen recent gemaakt (als onderdeel van de centrumontwikkeling/plan Brouwerspoort) en de gebouwen zijn nog maar enkele jaren in gebruik. Het is dan ook belangrijk dat deze locaties blijven bestaan en bovendien dat de instellingen die van deze locaties gebruik maken hun activiteiten nog meer op elkaar afstemmen en gezamenlijk presenteren. **De gebruikers van De Cultuurfabriek en Spectrum wordt gevraagd om de gezamenlijke programmering voor hun locaties te versterken en gezamenlijk naar buiten te treden⁶.** De gezamenlijke programmering vormt een vanzelfsprekend onderdeel van de stadsprogrammering. De eigen organisatiestructuur en organisatienaam van de instellingen blijft zo veel mogelijk op de achtergrond. In fysieke zin moeten de schotten in De Cultuurfabriek verdwijnen. Dit draagt bij aan een duidelijker profiel van deze locaties en vergroot de samenwerking tussen de instellingen die gebruik maken van de locaties. Voor De Cultuurfabriek is de Bibliotheek de meeste voor de hand liggende partij om de voortrekkersrol te vervullen, voor Spectrum moet dit nader bekeken worden. Binnen deze samenwerking zien wij geen toekomst voor een zelfstandig voortbestaan van de Volksuniversiteit. Qua doorontwikkeling zal de Volksuniversiteit aansluiting moeten zoeken bij een bestaande instelling, waarbij de bestaande organisatie afgebouwd wordt. Wel is het belangrijk dat de functie (volwasseneneducatie in de vrije tijd) in Veenendaal behouden blijft. Op vraag en aanbod binnen de volwasseneneducatie zal een heroriëntatie moeten plaatsvinden. Gezien de functies van de educatieve, culturele en sociale functies van de Bibliotheek ligt een vergaande integratie voor de hand. In de toekomst zien we de mogelijkheid dat ook andere culturele initiatieven gebruik gaan maken van de faciliteiten van Spectrum en zo bijdragen aan de levendigheid in het centrum.

Uitvoering

Wat willen we bereiken?

- 🕒 Aansluiting van de (activiteiten op het gebied van volwasseneneducatie van de) Volksuniversiteit bij een bestaande instelling.

⁶ De gemeente kan hieraan een prikkel geven door het in de subsidievoorwaarden van de afzonderlijke instellingen op te nemen.

- ① Een gezamenlijke programmering voor de gebruikers van De Cultuurfabriek en Spectrum.

Wat gaan we er voor doen?

De Volksuniversiteit zoekt aansluiting bij een bestaande instelling en werkt in 2017 een businesscase uit voor de toekomst van cursuswerk en volwasseneneducatie in Veenendaal. De gemeente staat hier welwillend tegenover en bepaalt haar positie op basis van de businesscase.

Daarnaast formuleren gebruikers van De Cultuurfabriek en Spectrum hun bijdrage aan de gezamenlijke stadsprogrammering en -agenda. De Bibliotheek treedt op als schakel tussen de cultuurclusters en de stuurgroep die de uitgangspunten voor de stadsprogrammering en -agenda opstelt. De gebruikers van De Cultuurfabriek en Spectrum maken een plan om gezamenlijk naar buiten te treden met hun aanbod en activiteiten. De afzonderlijke 'labels' verdwijnen naar de achtergrond en in de publiekscontacten gaat het over De Cultuurfabriek en Spectrum. De schotten verdwijnen in De Cultuurfabriek. De impuls voor het Museum Veenendaal wordt aangewend ten behoeve van de inspanningen van De Cultuurfabriek wat betreft publieksbereik op het gebied van cultureel erfgoed.

Begin 2020 worden de resultaten geëvalueerd.

Wat gaat het kosten?

De uitvoering kan budgetneutraal plaatsvinden.

En hoe zetten we onze middelen in?

De gemeente gaat uit van de bestaande structurele middelen voor de Volksuniversiteit vanaf 2018 (exclusief de impuls van 15.000,- uit 2017) en bestemt deze voor 'Instandhouding functie volwasseneneducatie'. Er zijn verschillende opties voor afbouw van de Volksuniversiteit waaronder het afmaken van het cursusjaar 2017/2018 door de Volksuniversiteit.

De impuls voor het Museum Veenendaal wordt aangewend voor het publieksbereik van erfgoedactiviteiten in De Cultuurfabriek. Het Museum Veenendaal blijft budgethouder.

We geven aan wat dit betekent voor de verschillende scenario's:

Scenario 1: Er is sprake van voortzetting van de huidige subsidiëring van de instellingen in De Cultuurfabriek en Spectrum, met uitzondering van de Volksuniversiteit (wier middelen bestemd blijven voor cursuswerk/educatie).

Scenario 2: De bestaande impuls Museum Veenendaal (50.000,- euro) blijft bestaan voor professionalisering, zodat ze ook hun rol ten aanzien van de erfgoedprogrammering in De Cultuurfabriek kunnen vormgeven.

Scenario 3: Aanbesteding activiteiten cursuswerk/educatie is mogelijk.

Scenario 4a: Er vindt herschikking plaats: de middelen voor de functie van cursuswerk/educatie worden anders besteed.

Scenario 4b: Het is mogelijk dat de instellingen in De Cultuurfabriek en Spectrum er voor kiezen om vol in te zetten op de gezamenlijke programmering en presentatie (en mogelijk minder inzetten op andere activiteiten).

De gemeente kiest er ten eerste voor om de huidige subsidiëring van de instellingen in De Cultuurfabriek en Spectrum voort te zetten (scenario 1) met uitzondering van de Volksuniversiteit en ten tweede om de impuls voor Museum Veenendaal te behouden en te bestemmen voor het publieksbereik van erfgoedactiviteiten (erfgoedprogrammering) (scenario 2).

7.2 Meer duidelijkheid cultureel aanbod en (potentieel) publiek

7.2.1 Participatie en de match tussen vraag en aanbod als onderdeel van subsidieafspraken

Een deel van de professionele en amateurinstellingen in Veenendaal worstelt met zijn publieksbereik. Voor enkele instellingen is de afname van hun bereik zorgelijk. Het is de uitdaging voor deze instellingen om de **match tussen vraag en aanbod te verbeteren** en tevens om hun aanbod goed voor het voetlicht te brengen. Daar zijn instellingen al volop mee bezig, bijvoorbeeld door hun potentiële publiek te bevragen naar hun voorkeuren. Instellingen kunnen kiezen uit verschillende strategieën, variërend van het beter in de markt zetten van bestaand aanbod voor bestaand publiek tot het opzetten van nieuw aanbod voor een nieuw publiek. Instellingen kunnen ook kiezen om hun aanbod te verkleinen (als de markt structureel kleiner is geworden) of te gaan samenwerken of fuseren met soortgelijke instellingen. In 7.1 zagen we een voorbeeld daarvan. Het streven naar samenwerking geldt ook voor de amateurkunsten: door gezamenlijke activiteiten gaat het publieksbereik omhoog. In het traject van cocreatie zijn verschillende wensen en ideeën naar voren gekomen voor een vernieuwd aanbod, zoals de behoefte aan meer filmvertoningen (ook commerciële) en uitgaansgelegenheden voor jongeren. Ook basisscholen vragen om een meer vraaggericht aanbod voor cultuureducatie. Het verbeteren van de match tussen vraag en aanbod vraagt een onderzoekende houding van instellingen, krachtenbundeling en voortdurende interactie met het (potentiële) publiek. In de subsidieafspraken met instellingen krijgt het werken aan publieksbereik de komende jaren een prominentere plaats. Dat is vooral van belang uit het oogpunt van **participatie**: zorgen dat kunst en cultuur voor alle doelgroepen in Veenendaal bereikbaar is⁷.

⁷ Daarbij valt te denken aan programmering met publieksgroepen, hetgeen bijvoorbeeld in Deventer toegepast wordt.

Momenteel is onvoldoende inzichtelijk wat culturele activiteiten in financiële en andere zin bijdragen aan Veenendaal. Cultuur is een belangrijke vestigingsplaatsfactor. Culturele activiteiten dragen bij aan bezoek aan horeca. Door kwantitatieve kennis over de bijdrage van cultuur aan de stad krijgen instellingen aangrijpingspunten om arrangementen te ontwikkelen en op bepaalde, aantrekkelijke activiteiten in te zetten.

Uitvoering

Wat willen we bereiken?

- 🕒 Participatiedoelstellingen onderdeel laten zijn van subsidieafspraken.
- 🕒 Overgaan tot meerjarige subsidiëring van instellingen.

Wat gaan we er voor doen?

De gemeente formuleert samen met de culturele instellingen de doelstellingen met betrekking tot cultuurparticipatie (actieve of passieve kunstbeoefening bij professionele instellingen of amateurverenigingen). Daarbij is het uitgangspunt dat kunst en cultuur in Veenendaal toegankelijk zijn voor alle inwoners en dat dit een voorwaarde is voor subsidiëring uit publieke middelen. De gemeente heeft daarbij als speerpunt vergroening: de participatie van kinderen en jongeren. Daarnaast moet aandacht zijn voor het bereiken van nieuwe groepen: mensen die nu niet participeren omdat ze het aanbod niet kennen, mensen die een drempel ervaren om te participeren (bijvoorbeeld vanwege een beperking of financiële overwegingen). De gemeente stemt hierover intern af met het sociaal domein.

De gemeente vraagt aan subsidievragers om aan te geven op welke wijze zij bijdragen aan het realiseren van de doelstellingen met betrekking tot cultuurparticipatie. Het gaat niet om het maken van kwantitatieve afspraken maar om kwalitatieve afspraken. Om de instellingen gelegenheid te geven om cultuurparticipatie stap voor stap op te bouwen gaan we over tot meerjarige subsidie (maximaal vier jaar) onder voorbehoud van het vaststellen van de jaarlijkse gemeentebegroting.

De gemeente ontvangt jaarlijks van de gesubsidieerde instellingen binnen de verantwoordingsrapportage een overzicht van het bereiken van de cultuurparticipatieafspraken. Begin 2020 evalueert de gemeente samen met de gesubsidieerde instellingen de resultaten op deze subdoelstelling en de ervaring met de meerjarige subsidiëring.

Wat gaat het kosten?

De uitvoering kan budgetneutraal plaatsvinden. Scenario's zijn niet van toepassing.

De gemeente kiest er voor om cultuurparticipatiedoelstellingen onderdeel te laten zijn van subsidieafspraken en over te gaan tot meerjarige subsidiëring van instellingen.

7.2.2 Herwaardering cultureel erfgoed

Veenendaal is toe aan een **herwaardering van het eigen cultureel erfgoed**. Het gaat zowel om kennis van het Verhaal van Veenendaal⁸ als om aandacht voor het tastbare (materiële) culturele erfgoed alsmede voor de culturele voorzieningen. Door het vergroten van kennis over Veenendaal (toen, nu en de toekomst) bij met name kinderen en jongeren ontstaat een gedeeld besef over wat Veenendaal de moeite waard maakt in cultureel en cultuurhistorisch opzicht. Activiteiten van verschillende instellingen kunnen meer op elkaar afgestemd worden rondom een centraal thema. Denk bijvoorbeeld aan activiteiten in het kader van 500 jaar Gilbert van Schoonbeke (in 2019) of Fort aan de Buursteeg. De historie van Veenendaal, samen met de ligging tussen Utrechtse Heuvelrug en het weidegebied bieden uitstekende kansen voor toerisme. Instellingen als het Museum Veenendaal, de Historische Vereniging Oud Veenendaal, het historische archief van de gemeente en het Regionaal Bureau voor Toerisme kunnen hier een belangrijke rol in vervullen. De gemeente heeft een plan van aanpak opgesteld met onder meer de ontwikkeling van een cultuurhistorische waardenkaart, waarvan ook een publiekversie beschikbaar komt (website Veenendaal op de kaart). Deze kaart kan een onderlegger zijn voor activiteiten op het gebied van cultureel erfgoed.

Uitvoering

Wat willen we bereiken?

- 🕒 Onderzoeken of een doorlopende leerlijn 'Het Verhaal van Veenendaal' opgezet kan worden.
- 🕒 Afstemming over erfgoedactiviteiten van de gemeente en instellingen/ initiatieven.

Wat gaan we er voor doen?

Momenteel wordt er een profiel 'Erfgoed' in het binnenschoolse cultuuronderwijs aangeboden. De gemeente wil vragen aan School & Cultuur en betrokken organisaties om te onderzoeken of er een doorlopende leerlijn 'Het Verhaal van Veenendaal' opgezet kan worden, specifiek gericht op de cultuurhistorie van Veenendaal en zijn omgeving met relaties naar Veenendaal vandaag de dag. De gemeente wil daarnaast bevorderen dat activiteiten van verschillende instellingen meer op elkaar afgestemd worden rondom een centraal thema zoals '500 jaar Gilbert van Schoonbeke' of 'Fort aan de Buursteeg'. De gemeente brengt dat in op twee plekken: bij de Cultuurcoördinator/makelaar en bij De Cultuurfabriek. De gemeente blijft zich op de hoogte stellen van de plannen van het Stadslab rondom het thema 500 jaar Gilbert van Schoonbeke. We zorgen ervoor dat verbinding wordt gelegd tussen de initiatieven van de instellingen die zich met erfgoed bezig houden.

Begin 2020 evalueert de gemeente of de beoogde herwaardering van het cultureel erfgoed heeft plaatsgevonden.

⁸ Het Verhaal van Veenendaal heeft betrekking op thema's die in het heden en in de toekomst belangrijk zijn voor Veenendaal en zijn inwoners en de verbinding met het verleden daarbij. Middels het Verhaal van Veenendaal krijgen inwoners meer kennis van het DNA van Veenendaal.

Wat gaat het kosten?

De uitvoering kan budgetneutraal plaatsvinden. Scenario's zijn niet van toepassing (het behouden van de impuls voor Museum Veenendaal staat in 7.1 beschreven).

De gemeente kiest ervoor om te vragen of een doorlopende leerlijn 'Het Verhaal van Veenendaal' opgezet kan worden en om er op te letten dat initiatiefnemers van erfgoedactiviteiten deze activiteiten op elkaar afstemmen.

7.3 Verder versterken cultuureducatie en talentontwikkeling voor kinderen en jongeren

In Veenendaal hebben de inwoners – inwoners van alle leeftijden en achtergronden – voldoende mogelijkheden om zichzelf te ontwikkelen, via het onderwijs of in de vrije tijd. Het gaat zowel om het stimuleren van affiniteit met kunst en cultuur als het verdiepen van concrete vaardigheden. Veenendaal is rijk als het gaat om kunst- cultuur- en erfgoededucatie. Basisscholen organiseren of nemen deel aan cultuureducatieve activiteiten, middelbare scholen organiseren die grotendeels zelf, er is het reguliere aanbod aan activiteiten van De Muzen, Creative Arts School Elevate, de Bibliotheek en Volksuniversiteit, Museum Veenendaal en de Historische Vereniging Oud Veenendaal en er zijn cultuureducatieve initiatieven van bijvoorbeeld Vlowo³¹⁸ en Caecilia. In het cultuurbeleid 2017-2020 richten wij ons in het bijzonder op de (binnen- en buitenschoolse) cultuureducatie en talentontwikkeling voor kinderen en jongeren⁹.

7.3.1 Nadere afstemming cultuuronderwijs

Niet alle basisscholen doen in gelijke mate mee met de aangeboden cultuureducatieve activiteiten. Dit heeft te maken met identiteit en eigen ideeën over de invulling van het cultuureducatieve programma. Basisscholen zelf willen een vraaggericht en flexibel aanbod. Veenendaal staat nog aan het begin van een **nadere afstemming tussen scholen en instellingen/aanbieders op het gebied van cultuuronderwijs**. De Muzen (waar het basisprogramma 'school en cultuur' organisatorisch is ondergebracht) vervult daarin een coördinerende rol en ontvangt daarvoor subsidie. Afstemming is belangrijk want dit levert betere activiteiten op en geeft schaalvoordelen. De komende periode kan benut worden om vraag en aanbod beter op elkaar af te stemmen waarbij de huidige constructie (met coördinatie via De Muzen) vooralsnog behouden blijft. Zo bouwt Veenendaal aan uitgekende cultuureducatieve programma's op scholen. Door

⁹ Waarbij het de vraag is hoeverre de gemeente in de toekomst ook inzet op volwasseneneducatie in de vrije tijd.

middel van deelname aan Cultuureducatie met Kwaliteit is er ruimte voor verdieping voor scholen die aangeven dat te willen.

Uitvoering

Wat willen we bereiken?

Uitvoering van het plan van School & Cultuur Veenendaal 2017-2020.

Wat gaan we ervoor doen?

De basis voor de uitvoering van het binnenschoolse cultuuronderwijs ligt in het concept Uitvoeringsplan School & Cultuur Veenendaal 2017-2020 van Muziekschool De Muzen. Het tijdsplan dat afgesproken is met De Muzen/ School & Cultuur is: voorbereiding in seizoen 2016/2017, implementatie in seizoen 2017/2018, waarbij de scholen in verband met hun schoolplannen voor dat seizoen in april 2017 zullen worden geïnformeerd.

Begin 2020 volgt een evaluatie van de resultaten van het Uitvoeringsplan School & Cultuur Veenendaal 2017-2020.

Wat gaat het kosten?

De uitvoering kan – gezien de impuls voor cultuureducatie op basisscholen – budgetneutraal plaatsvinden.

En hoe zetten we onze middelen in?

De binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten worden uitgevoerd door School & Cultuur middels prestatieafspraken met De Muzen. Het totaal aan gemeentelijke middelen (inclusief combinatiefunctionaris en Cultuureducatie met Kwaliteit) bedraagt circa 70.000,- euro, aangevuld met de matchingsmiddelen vanuit het Rijksprogramma Cultuureducatie met Kwaliteit.

We geven aan wat dit betekent voor de verschillende scenario's:

Scenario 1: De middelen voor binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten worden aan het subsidiebudget van De Muzen toegevoegd.

Scenario 2: De middelen voor binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten vormen een aparte impuls waarvan de gemeente wil dat die impuls de komende vier jaar door De Muzen / School & Cultuur wordt uitgevoerd.

Scenario 3: Aanbesteding van binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten is mogelijk.

Scenario 4a: Er vindt herschikking plaats: de middelen voor binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten worden anders besteed.

Scenario 4b: Instellingen kunnen er voor kiezen om in te schrijven voor de binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten. De gemeente brengt de taak onder in de subsidieafspraken met een nader te benoemen instelling in plaats van een andere subsidieafpraak.

De gemeente kiest er voor om de binnenschoolse cultuureducatieve activiteiten onder te brengen in een vierjarige impuls (scenario 2) die 70.000,- euro per jaar groot is en uit bestaande middelen bestaat.

7.3.2 Laagdrempelig en breed aanbod buitenschools muziek- en dansonderwijs tot 21 jaar

Muziek- en dansonderwijs tot 21 jaar is belangrijk en daarom is het wenselijk dat er een laagdrempelig aanbod is in Veenendaal. Met name het individueel buitenschools muziek- en dansonderwijs is relatief kostbaar voor deelnemers, maar ook bij groepsonderwijs kunnen de kosten als hoog ervaren worden. Om de drempel te verlagen moeten deze onderdelen blijvend gesubsidieerd worden. Daarbij wil de gemeente de vorming van een gelijk speelveld voor verschillende aanbieders onderzoeken, waarbij meer ingezet kan worden op . vraagfinanciering in plaats van aanbodfinanciering. Een mogelijk uitwerking hiervan kan zijn de introductie van een bijdrage per leerling voor basisvorming, waar ook andere aanbieders dan De Muzen gebruik van kunnen maken. Een soortgelijke bijdrage specifiek bedoeld voor de ontwikkeling van talenten kan hier aan worden toegevoegd. Onderzoek zal de mogelijkheden in beeld moeten brengen.

Een andere vorm van het (financieel) toegankelijk maken van muziek- en dansonderwijs is een aansluiting bij het Jeugdcultuurfonds als onderdeel van het minimabeleid. In het traject van cocreatie kwam de wens naar boven dat Veenendaal zich aansluit bij het Jeugdcultuurfonds. Daardoor kunnen kinderen in gezinnen met een minimuminkomen toch les nemen. De regeling gaat uit van matching van gemeentelijke middelen door private partijen. De gemeente Veenendaal heeft nu een minimaregeling. Inmiddels wordt in het kader van het Plan van aanpak Kinderarmoede onderzocht of aansluiting bij het Jeugdcultuurfonds mogelijk is.

Uitvoering

Wat willen we bereiken?

- 🕒 Een onderzoek naar het creëren van een gelijk speelveld ten aanzien van aanbieders van buitenschools muziek- en dansonderwijs tot 21 jaar.

Wat gaan we er voor doen?

De gemeente onderzoekt in 2018 hoe een gelijk speelveld ten aanzien voor aanbieders van buitenschools muziek- en dansonderwijs tot 21 jaar kan worden gecreëerd waarbij sprake is van vraagfinanciering. Onderzocht wordt of hierbij een onderscheid kan worden gemaakt tussen enerzijds basisvorming en anderzijds talentontwikkeling.

Wat gaat het kosten?

Het te verrichten onderzoek zal tevens de eventuele financiële consequenties in beeld brengen.

En hoe zetten we onze middelen in?

De gemeente onderzoekt welk deel van de subsidie aan De Muzen in stand blijft en welk deel beschikbaar wordt gesteld voor een nieuwe regeling (waar ook De Muzen aanspraak op kan maken).

We geven aan wat dit betekent voor de verschillende scenario's:

Scenario 1: Tot het seizoen 2019/2020 blijft de huidige subsidiëring in stand, daarna verandert zij voor wat betreft De Muzen.

Scenario 2: Er geen sprake van een impuls.

Scenario 3: Er is geen sprake van aanbesteding, wel van openstelling van de subsidie voor andere aanbieders.

Scenario 4a: Het subsidiebudget van De Muzen wordt met ingang van 2019/2020 herschikt.

Scenario 4b: Aanbieders kunnen er voor kiezen om vol in te zetten op het werven van leerlingen (tot 21 jaar) en zodoende aanspraak te kunnen maken op een groot deel van de subsidie of hier juist van af te zien.

De gemeente kiest er voor om de vorming van een gelijk speelveld te voor aanbieders van buitenschools muziek- en dansonderwijs tot 21 jaar te onderzoeken. Daarbij worden de financiële consequenties in beeld gebracht(herschikking, scenario 4a).

7.4 Financiën cultuurbudget 2018-2021

Vier subsidiescenario's: een keuze

Ten aanzien van de keuze voor vier subsidiescenario's is de voorkeur voor de toepassing van subsidiescenario 1 in combinatie met scenario's 2 en 4a op onderdelen. Werken met deze combinaties van scenario's heeft de volgende voordelen:

- ☉ Het sluit het beste aan bij de wensen die uit het traject van cocreatie komen.
- ☉ Het sluit het beste aan bij de subdoelstellingen in deze cultuurvisie.
- ☉ Het stelt bestaande instellingen in staat hun activiteiten op hetzelfde niveau te blijven uitvoeren (op de Volksuniversiteit na en, op termijn, De Muzen) maar geeft de gemeente ruimte om met impulsen voorwaarden te scheppen voor een levendiger cultuurklimaat.

Meerjarige subsidie

De gesubsidieerde instellingen ontvangen met ingang van 2018 een meerjarige subsidietoekenning met prestatieafspraken, met jaarlijkse bedragen (onder voorbehoud goedkeuring gemeentelijke begroting) en een jaarlijks voortgangsmoment tussen instelling en gemeente om de bereikte resultaten (op basis van de overeengekomen subsidieprestaties) te bespreken en waar mogelijk bij te sturen.

Innovatiefonds Cultuur en Economie

De middelen in het Innovatiefonds Cultuur en Economie blijven beschikbaar voor het snijvlak cultuur en Economie, maar de gemeente onderzoekt hoe de regels en voorwaarden vereenvoudigd kunnen worden. Er treedt ook een accentverschuiving op: de middelen kunnen worden ingezet als eenmalige investering om het cultureel ondernemerschap te bevorderen, bijvoorbeeld voor investeringen die culturele instellingen moeten doen om meer innovatief en ondernemend te kunnen zijn.

Financieel overzicht

De uitvoering van de doelstellingen van de cultuurvisie zoals voorgesteld in 7.1 t/m 7.3 leidt tot een nieuw financieel overzicht van verdeling van het gemeentelijk cultuurbudget (bedragen per jaar):

2018-2021 (*)	
Amateurkunst - subsidieplafond basissubsidie	87.000
Amateurkunst - subsidieplafond project- en zaalhuursubsidies	60.000
Amateurkunst (verschil t.o.v. gemeentebegroting)	2.791
Openbare Bibliotheek Veenendaal	1.675.869
Theater De Lampegiet	874.505
Muziekschool De Muzen	759.559
Instandhouding functie volwasseneneducatie	390.092
Museum Veenendaal	222.269
Historische Ver. Oud Veenendaal	28.051
Vlow0318	90.000
Subtotaal	4.190.136
<i>Impulsen 2018-2020 (bedragen zijn <u>niet</u> opgenomen in bovenstaande subsidiebedragen)</i>	
Amateurkunst - ondersteuning	14.710
Verlevendiging centrum (bestaande impuls)	25.000
Erfgoed Veenendaal (bestaande impuls)	50.000
School & Cultuur (bestaande middelen, incl. combinatiefunctionaris en Cultuureducatie met Kwaliteit)	70.000
Cultuurmakelaar-/ coördinator (stadsprogrammering en -agenda) (nieuwe impuls)	70.000
Projectgeld t.b.v. stadsprogrammering en -agenda (nieuwe impuls)	50.000
Totaal	4.469.846
Innovatiefonds Cultuur en Economie - subsidieplafond	125.000
(*) Bedragen voor 2019-2021 worden berekend met inbegrip van een prijsindex van 1% per jaar.	

Toelichting:

De wijzigingen ten opzichte van het financiële overzicht 2017 zijn de volgende:

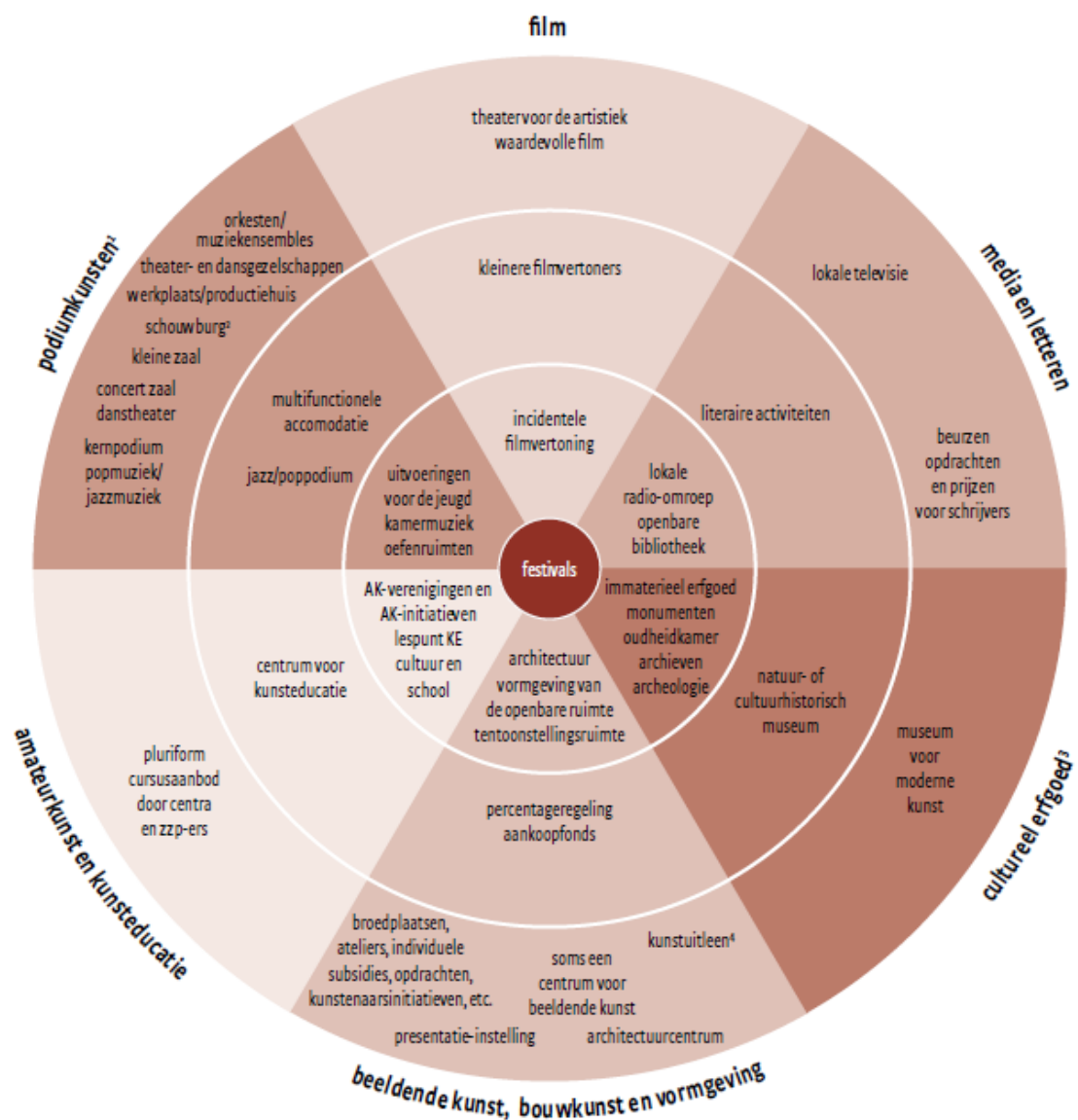
- ③ De subsidie voor de Volksuniversiteit heet nu 'Instandhouding functie volwasseneneducatie'.
- ③ De impulsen worden apart benoemd en becijferd (en zijn niet meer inbegrepen bij de subsidie voor de instellingen).
- ③ De impuls 'Museum Veenendaal' heet nu 'Erfgoed Veenendaal'.
- ③ Voor de impuls 'Cultuurmakelaar/-coördinator (stadsprogrammering en -agenda)' en 'Projectengeld t.b.v. stadsprogrammering en -agenda' is een aanvullend budget benodigd van 120.000 euro per jaar (respectievelijk 70.000,- euro en 50.000,- euro per jaar).
- ③ Met ingang van het seizoen 2019-2021 kan de subsidiesystematiek buitenschools muziek- en dansonderwijs ten aanzien van de Stichting De Muzen veranderen in verband met het onderzoek naar een nieuwe regeling buitenschools muziekonderwijs.
- ③ De subsidie 2019-2021 voor Vlow0318 is afhankelijk van een evaluatie in 2018.

De subsidieverdeling 2018-2021 volgens de indeling van de gemeentebegroting is de volgende:

Kostenoverzicht structurele middelen cultuur 2018 tot en met 2021					
De structurele gemeentelijke inzet op de culturele basisvoorzieningen laat zich in financiële zin als volgt vertalen:					
Instelling/ subsidieniveau	FCL	2018	2019	2020	2021
Openbare Bibliotheek/Kunstuitleen	65100100	1.675.869	1.692.628	1.709.554	1.726.650
Theater	65400100	899.505	908.251	917.084	926.255
Volksuniversiteit	65110200	390.092	393.993	397.933	401.912
Muziekschool	65110300	829.559	836.971	844.457	852.902
Historische Vereniging Oud Veenendaal	65100103	28.051	28.331	28.615	28.901
Museum	65410100	272.269	274.493	276.737	279.505
Cultuur- en poppodium*)	65400500	90.000			-
Subtotaal		4.185.345	4.134.667	4.174.380	4.216.124
Amateurkunstregeling (incl. zaalhuurregeling)	65400700	137.703	139.080	140.471	141.876
Projectsubsidies	65400400	26.798	27.066	27.337	27.610
Totaal op jaarbasis		4.349.846	4.300.813	4.342.188	4.385.610
Cultuurcoördinator	op te nemen in de kadernota 2018	70.000	70.700	71.407	72.121
projectgeld cultuurcoördinator	op te nemen in de kadernota 2018	50.000	50.500	51.005	51.515
		4.469.846	4.422.013	4.464.600	4.509.246
Gebaseerd op de beschikbare subsidiebudgetten in de vastgestelde meerjarenbegroting aangevuld met het jaar 2021. Bedragen van de instellingen zijn inclusief de 3 impulsen met ingang van 2017. Veronderstelde prijsindex: 1% per jaar. Bedragen onder voorbehoud van jaarlijkse vaststelling door de raad.					
*) middelen beschikbaar gesteld t/m 2018; evaluatie podium in 2018					

Bijlage 1. Cultuuraanbod Veenendaal

Hoe staat het met de breedte van het cultuuraanbod in Veenendaal? Voor een grove richtlijn voor een culturele infrastructuur heeft BMC samen met de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) een ringenmodel ontwikkeld dat door veel gemeenten wordt gebruikt om te bepalen hoe volledig het lokale cultuuraanbod is. Het model kent een indeling naar omvang van de gemeente en cultuurbeleid: *kernachtig* cultuurbeleid (gemeenten tot 25.000- 30.000 inwoners), *uitgebreid* cultuurbeleid (gemeenten tot 90.000-100.000 inwoners) en *alomvattend* cultuurbeleid (meer dan circa 90.000-100.000 inwoners).

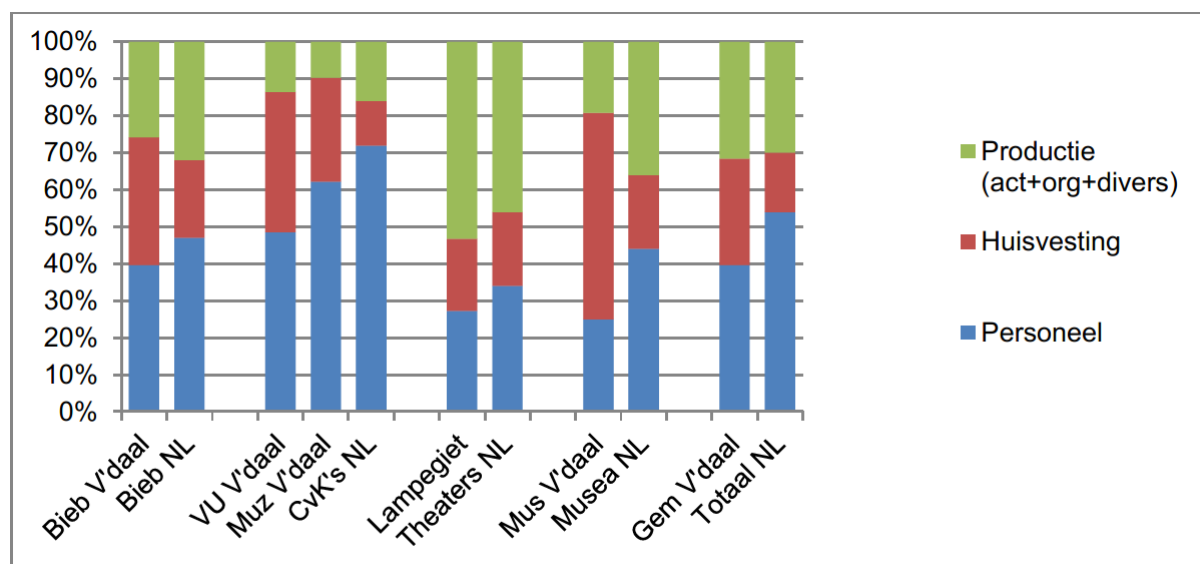
Uit het ringenmodel blijkt dat Veenendaal - als gemeente in de tussenring - een zo goed als volledig cultuuraanbod heeft. Op een paar punten (pluriform cursusaanbod door centra/zzp-ers, en kunstuitleen/kunstenaarsinitiatieven) scoort Veenendaal zelfs beter dan de richtlijn.

De segmenten langslopend:

- ③ *Film:* Het Filmhuis heeft definitief een plek gekregen binnen Spectrum en is onderdeel van de pleinprogramming van het Kees Stipplein, dat op haar beurt weer onderdeel uitmaakt van Masterplan Brouwerspoort. Het Filmhuis biedt een aantrekkelijk filmaanbod met behulp van de inzet van veel vrijwilligers. Daarnaast zijn er bioscopen op niet al te grote afstand van Veenendaal.
- ③ *Media en Letteren:* De Bibliotheek zet naast haar reguliere taken op boekenuitleen en taalbevordering sterk het merk 'De Cultuurfabriek' als plek van ontmoeting en 'place to be' neer. Daarnaast worden er literaire activiteiten georganiseerd vanuit het Kunstplatform (Gedichten op muren) en een lokale boekhandel. Veenendaal kent verder een eigen stadsdichter die aangesteld is door de gemeente.
- ③ *Cultureel erfgoed:* Het Museum Veenendaal is door veel inspanningen en bestuur, vrijwilligers en personeel een gecertificeerd Museum, hetgeen nieuwe mogelijkheden geeft. Verder kennen we de Historische Vereniging Oud Veenendaal en het historisch gemeentearchief. Zij zijn ook betrokken bij projecten als incidentele projecten, boekuitgaves en het Fort aan de Buursteeg. Als zodanig kunnen zij aansluiten op het erfgoedbeleid waarvoor recent het Plan van Aanpak Cultureel Erfgoed is opgesteld vanuit ruimtelijke ordening.
- ③ *Beeldende kunst, bouwkunst en vormgeving:* Bij het Kunstplatform Veenendaal is een groep van ongeveer 40 beeldende kunstenaars bekend (er zijn ongetwijfeld meer), waarvoor zij activiteiten en exposities organiseert. Inmiddels zijn er ook initiatieven om kunst in het winkelcentrum te exposeren. Daarnaast is er een actieve kunstuitleen bij de bibliotheek. Het kunstbeleid van de gemeente beperkt zich de laatste jaren tot de bekende 1%-regeling voor nieuwe bouwprojecten en civiele werken.
- ③ *Amateurkunst, kunsteducatie:* Veenendaal kent een flink aantal amateurkunstverenigingen, zoals koren, toneelverenigingen, een historische vereniging, harmonieën en fanfares. De gemeente kent voor deze verenigingen twee subsidieregelingen: de subsidieregeling voor de amateurkunst en de zaalhuurregeling. Op het gebied van kunsteducatie kennen we naast de Muziekschool Veenendaal en de Volksuniversiteit ook zelfstandig gevestigde docenten en aanbieders, waar onder Creative Arts School Elevate, die de laatste jaren veel nieuwe leerlingen aan zich heeft weten te binden. Daarnaast vindt er cultuureducatie plaats op basis- en middelbare scholen. De ondersteuning van de cultuureducatie op het basisonderwijs wordt gecoördineerd vanuit de Muziekschool.
- ③ *Podiumkunsten:* Het Theater De Lampegiet neemt op het gebied van de podiumkunsten een centrale plaats in. Zij hanteert hiervoor inmiddels het concept 'De stad als podium' en programmeert in meerdere zalen in Veenendaal (o.m. Basiliek, Spectrum) en in het Centrum (culturele zaterdagen en het Muziekfestival).

Bijlage 2. Benchmark cultuuruitgaven

Verhoudingen productie, huisvesting en personeel per 2013.

Figuur 9: kostenposten naar aandeel per instelling en Benchmark van Berenschot, 2013

Cultuuruitgaven van gemeenten in de omgeving en/of gemeenten van gelijke omvang (2013)

	Inwonertal	Cultuuruitgaven (begroting 2013)*	Bedrag per inwoner
Ede	109738	€ 9.703.000	€ 88
Helmond	88789	€ 10.469.639	€ 118
Amstelveen	84379	€ 7.272.000	€ 86
Schiedam	76.869	€ 7.686.271	€ 100
Lelystad	76.418	€ 3.704.962	€ 48
Gouda	71.105	€ 5.598.708	€ 79
Assen	67.165	€ 10.666.000	€ 158
Veenendaal	63.440	€ 3.908.486	€ 62
Zeist	61.641	€ 3.800.000	€ 62
Nieuwegein	61.264	€ 5.694.490	€ 93
Doetinchem	56.484	€ 5.231.000	€ 93
Wageningen	37.786	€ 2.644.000	€ 70

* betreft kunst, cultuur (incl. bibliotheken), erfgoed (musea e.d.) en cultuureducatie

Bijlage 3. Opzet traject cocreatie

Bij de voorbereiding van deze cultuurvisie hebben wij de gemeenschap van Veenendaal nadrukkelijk betrokken. Daarbij startten wij niet helemaal bij nul. Om structuur en richting te geven aan cocreatie heeft de gemeente vier invalshoeken gekozen. De eerste drie daarvan zijn voorgesteld door vijf instellingen¹⁰ in het Visiedocument Cultuur in Veenendaal (oktober 2015).

- 1 *De Stad als Podium*: het presenteren van een breed aanbod van kunst- en cultuuruitingen door professionals, amateurkunstenaars, scholieren en anderen op verschillende locaties in de stad, dicht bij het publiek.
- 2 *De Lerende Stad*: het bevorderen van kunst-, cultuur- en erfgoededucatie voor alle leeftijden, in het onderwijs en in de vrije tijd.
- 3 *De Innoverende Stad*: het delen en toegankelijk maken van informatie, kennis en vaardigheden en het stimuleren van innovatie in de culturele sector en daarbuiten.
- 4 *Wat wordt gemist in het cultuuraanbod?* Een open vraag: wat is er niet in Veenendaal, wordt zeer gemist en moet onderdeel zijn van de cultuurvisie?

Van oktober 2016 tot begin januari 2017 kwamen vertegenwoordigers uit de kunst en cultuur, het onderwijs, de gemeentelijke organisatie, centrumontwikkeling en het bedrijfsleven in zeven sessies bijeen om met behulp van een methodiek samen te werken aan een nieuwe cultuurvisie. We nodigden gemeenteraadsleden uit om als toehoorder aan te schuiven. In de sessies zijn we uitgegaan van de vraag naar culturele activiteiten. Dat betekent dat we niet de culturele instellingen centraal stellen, maar het door de samenleving en gemeente gewenste culturele aanbod. We kijken daarbij in de toekomst: welke activiteiten moeten er over vier jaar (2020) in Veenendaal zijn? En wat is er nodig om die ambitie te bereiken?

Voorafgaand aan het proces van cocreatie (tweede helft 2016) voor de nieuwe cultuurvisie vonden in Veenendaal verschillende bijeenkomsten over kunst en cultuurbeleid plaats en verschenen een aantal documenten waaronder de concept herijkingsnotitie cultuurbeleid. De verslagen van de bijeenkomsten en de inhoud van de documenten zijn door ons als onderdeel van de cocreatie meegenomen. Ook waren we aanwezig bij bijeenkomsten die door derden over kunst en cultuur in Veenendaal werden georganiseerd.

¹⁰ Bibliotheek Veenendaal, Museum Veenendaal, Muziekschool De Muzen, Theater De Lampegiet en Volksuniversiteit Veenendaal.

Een belangrijke inbreng voor *De krachten bundelen* is het visiedocument dat de vijf professionele instellingen presenteerden in 2015, de uitkomsten van een Cultureel Café op 11 mei 2016, bijeenkomsten met het amateurveld over de wijzigingen van subsidieregels en de concept herijkingsnotitie cultuurbeleid.

Daarnaast hebben we het burgerpanel van Veenendaal bevroegd. Ruim vijfhonderd inwoners van Veenendaal ontvingen begin december 2016 een vragenlijst over kunst en cultuur. 52% van hen vulden die vragenlijst in.

Bijlage 4. Vragenlijst burgerpanel

1 Introductie

De gemeente Veenendaal werkt aan een nieuwe cultuurvisie. Die gaat over alles dat met kunst en cultuur te maken heeft: museum, theater, bibliotheek, popmuziek, maar bijvoorbeeld ook met het cultuuronderwijs op scholen.

In de cultuurvisie komt te staan wat Veenendaal wil bereiken op het gebied van kunst en cultuur tot en met 2020, hoe dit het beste bereikt kan worden en wat dit betekent voor de financiële bijdrage vanuit de gemeente.

De gemeente wil de inhoud van de cultuurvisie samen met u vormgeven. Dat noemen we co-creatie: samen bedenken, samen maken en straks samen doen!

Daarom vraagt de gemeente u door middel van een enquête om mee te denken over de toekomst van kunst en cultuur in de gemeente Veenendaal en op enkele vragen en stellingen te reageren. Het invullen van de vragenlijst duurt ongeveer 10 tot 15 minuten.

2 Culturele activiteiten

De gemeente Veenendaal wil graag een indruk krijgen van de culturele activiteiten die haar inwoners ondernemen. Daarom is in de vragenlijst een aantal vragen opgenomen over bezoek en deelname aan culturele activiteiten in de gemeente Veenendaal en daarbuiten.

V1. Bezoek aan culturele activiteiten		
<p>Hieronder volgt een vraag over bezoek aan culturele activiteiten. Hieronder staan activiteiten opgesomd. U kunt aangeven, hoe vaak u die activiteit in de afgelopen 12 maanden bezocht heeft. Wij vragen u ook om aan te geven hoe vaak u deze activiteit bezocht heeft in Veenendaal.</p>		
	aantal keren bezocht	aantal keren bezocht in Veenendaal
Muziek en zang		
concert klassieke muziek	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
dance- of houseparty	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
opera of operette	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
uitvoering van een koor	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
concert harmonie, fanfare, brassband	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
musical	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
concert pop- of wereldmuziek	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
jazz- of bluesconcert	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
Toneel en ballet		
cabaret, kleinkunst, muziektheater	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
toneelvoorstelling	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
ballet- of dansvoorstelling	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
Diversen		
cultuurhistorisch museum	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
museum/tentoonstelling voor (moderne) kunst	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
lezing of debatbijeenkomst	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
cultureel festival in de open lucht	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
bibliotheekbezoek	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐
literaire bijeenkomst	┌┐┌┐┌┐	┌┐┌┐┌┐

film in bioscoop of filmhuis	☐ ☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐ ☐
------------------------------	---	---

V2. Heeft u de afgelopen maand geluisterd of gekeken naar een lokale of regionale omroep?

- ja
- nee

Deelname aan culturele activiteiten

De vorige vraag ging over het bezoek aan culturele activiteiten. Wij willen ook weten of u zelf actief cultuur beoefent.

V3. Beoefent u zelf ook een vorm van (amateur)kunst?

- ja
- nee → ga naar vraag V7

V4. Wat voor soort (amateur)kunst beoefent u?

- bespelen van muziekinstrument
- schilderen / tekenen
- beeldhouwen / boetseren / pottenbakken
- toneel / mime
- zang
- dans
- fotografie / film / video /ontwerpen op de computer
- schrijven van verhalen of gedichten
- anders, namelijk

V5. Doet u dat (mede) bij een vereniging?

- ja
- nee

V6. Heeft u in de afgelopen 12 maanden lessen, workshops of opleidingen gevolgd op het gebied van kunst, cultuur, creatieve vaardigheden of taal?

- ja
- nee

V7. Hoe typeert u het cultuuraanbod voor volwassenen in Veenendaal? Kies uit onderstaande

antwoorden:

- ruim voldoende
- voldoende
- onvoldoende
- ruim onvoldoende
- weet niet

V8. Mist u culturele voorzieningen voor volwassenen in Veenendaal?

- Ja, namelijk:
- Nee
- Weet niet/n.v.t.

V9. Hoe typeert u het cultuuraanbod voor jongeren (tot 23 jaar) in Veenendaal? Kies uit onderstaande

antwoorden:

- ruim voldoende
- voldoende
- onvoldoende
- ruim onvoldoende
- weet niet

V10. Mist u culturele voorzieningen voor jongeren (tot 23 jaar) in Veenendaal?

- Ja, namelijk:
- Nee
- Weet niet/n.v.t.

V11. Wat vindt u belangrijker op het gebied van kunst en cultuur?

- Een levendig centrum
- Kunst en cultuur in de wijken
- Beide even belangrijk
- Geen van beide belangrijk

V12. Door cultuuronderwijs op basisscholen komen kinderen in aanraking met kunst en cultuur. Wat vindt u belangrijker:

- Kinderen kennis laten maken met zo veel mogelijk disciplines (muziek, beeldende vorming, drama/dans, erfgoed, etc.)
- Kinderen de mogelijkheid te geven om zich te verdiepen in bepaalde disciplines.
- Beide even belangrijk
- Geen van beide belangrijk

V13. Op welke culturele voorzieningen in Veenendaal bent u het meest trots? Geef maximaal drie voorzieningen aan.

- o Bibliotheek Veenendaal
- o Creative Arts School Elevate
- o Filmhuis Veenendaal
- o Muziekschool de Muzen
- o Pop- en cultuurpodium Flow (nieuw initiatief)
- o Theater De Lampegiet
- o Volksuniversiteit Veenendaal

3 Beleving kunst en cultuur

V14. Bent u het eens of oneens met de volgende stellingen?

	Zeer mee eens tot zeer mee oneens (vijfpuntsschaal) + Geen mening
Kunst en cultuur dragen bij aan mijn persoonlijke ontwikkeling	
Kunst en cultuur prikkelen mij tot nadenken over hoe ik denk en handel	
ik vind kunst en cultuur een prettige manier om mijn vrije tijd in te vullen	
Door kunst en cultuur ontmoet ik andere mensen	
Door kunst en cultuur kom ik even los van mijn dagelijkse beslommeringen	
Ik houd me beroepsmatig bezig met kunst en cultuur	

4 Vrijtijdsbesteding

V15. Wat doet u graag in uw vrije tijd? Geef maximaal drie activiteiten aan.

- tuinieren
- tv / films kijken
- computeren/gamen
- muziek spelen/luisteren
- sporten

- winkelen
- lezen
- activiteiten op het creatieve vlak
- afspreken met vrienden
- bezoek sportwedstrijden
- tijd besteden aan mijn gezin
- klussen
- uit eten of cafébezoek
- bezoek museum/tentoonstelling
- bezoek concert/theater
- bioscoopbezoek
- anders, namelijk:
- niets

V16. Bent u lid van een sportvereniging?

- ja
- nee

5 Onderwerpen in de cultuurvisie

V17. In de cultuurvisie komt te staan wat Veenendaal wil bereiken op het gebied van kunst en cultuur tot en met 2020. Welk onderwerp mag daarin niet ontbreken?

V18. Wilt u op de hoogte gehouden worden van de verdere ontwikkeling van de cultuurvisie?

- ja
- nee

V19. De gemeente gaat, op een nog te bepalen datum, een stadsdebat houden over de cultuurvisie.

Daarvoor zal een beperkt aantal plekken beschikbaar zijn. Heeft u belangstelling om deel te nemen aan het stadsdebat over de cultuurvisie?

- ja
- nee

V20. Heeft u tot slot nog tips, suggesties of opmerkingen over de cultuurvisie in Veenendaal?

Bijlage 5. Opbrengsten cocreatie

Opbrengsten sessies

Sessie professionele instellingen

Belangrijk onderwerp in deze sessie is de **toegankelijkheid** van kunst en cultuur. Toegankelijkheid gaat over de mogelijke drempels om een culturele activiteit te bezoeken of er actief aan deel te nemen maar heeft ook te maken met het succesvol betrekken van een (potentieel) publiek bij het ontwikkelen van het culturele aanbod. Benadrukt wordt dat het culturele aanbod breed moet zijn, van jongerencultuur, informeel leren tot klassieke muziek en beeldende kunst. Er is behoefte aan meer **flexibiliteit in financiering**. Dat kan door meer uit te gaan van culturele activiteiten in plaats van instellingen. Er wordt een voorstel gedaan om een fonds op te richten waar aanvragen gedaan kunnen worden (door zowel instellingen als individuen, waarbij het onderscheid tussen professioneel en amateur wegvalt). In sommige gevallen kan overgegaan worden tot aanbesteding. Belangrijk is dat kunst en cultuur ook echt te zien zijn in Veenendaal, van kunstwerken tot culturele activiteiten. De focus op het stadshart is belangrijk maar de samenwerking met de winkeliers is lastig, omdat het nog niet lukt om het culturele aanbod in het stadshart tot een gedeelde verantwoordelijkheid te maken. Samenhang in het culturele veld is belangrijk. Spectrum zou toegankelijker moeten zijn voor amateurs en voor de partners in de Cultuurfabriek is een **gezamenlijke programmering** de uitdaging. **Cultuureducatie op school** is belangrijk. Het cultuurbeleid zou **innovatie** moeten aanjagen en ruimte moeten bieden voor reuring in de stad. Ook zou het beschikbare budget bij de gemeente hoger kunnen.

De aanvankelijke ontwikkeling richting een cultuurbedrijf om zodoende het effect van eerder voorgenomen bezuinigingen op de cultuursector te bestrijden lijkt niet langer opportuun en is door de partijen niet als optie genoemd in de deelsessie.

Sessie bedrijfsleven (vertegenwoordiging)

Het bedrijfsleven vindt het belangrijk dat een visie op kunst en cultuur aanhaakt bij een brede visie op de toekomst van Veenendaal en **voor de langere termijn** geldt. In het cultureel aanbod zouden **jeugd en jongeren** voorop moeten staan. Cultuureducatie in het onderwijs en vooral in **combinatie met ICT** is belangrijk om nu en in de toekomst in Veenendaal innovatie te stimuleren. Voor het bedrijfsleven is het tevens van belang dat het **vestigingsklimaat** in Veenendaal goed is en blijft. Een goed cultureel aanbod draagt daar aan bij.

Sessies amateurkunst en kleinere initiatieven

Er mist een **gezamenlijke agenda** voor de kunst en cultuur in Veenendaal en ook ontbreekt het aan samenwerking en uitwisseling tussen initiatieven en **ondersteuning** in bijvoorbeeld public relations. Er is veel aanbod in Veenendaal, maar verbindingen zijn schaars en de huren voor activiteiten in de grotere culturele accommodaties zijn te hoog. Goede activiteiten die zeker moeten blijven (of terugkomen) zijn het amateurkunstfestival, Kerst met Koren, het Stadsstrand, Klassiek aan de Grift en activiteiten op de middelbare scholen en door en voor jongeren. Er is vooral behoefte aan grotere zichtbaarheid en toegankelijkheid (meer activiteiten in het centrum, activiteiten bundelen, beter afstemmen), professionele ondersteuning van de amateurkunst, verbreden en verdiepen van de cultuureducatie in het basisonderwijs. De tweede sessie amateurkunst en kleinere initiatieven voegde daar nog een aantal onderwerpen aan toe: de amateurkunstverenigingen verwachten een goede ingang bij de gemeente en wensen duidelijkheid voor de langere termijn ten aanzien ondersteuningsmogelijkheden en subsidievoorwaarden. Amateurinitiatieven vinden het lastig om een voorstel in te dienen binnen de voorwaarden van de gemeente. Oproep om **meer onderling samen te werken** en gezamenlijk verantwoordelijkheid te nemen voor sponsoring, public relations, podium/ruimte huren en educatie. Een enkele muziekvereniging plaatst vraagtekens bij de kosten/kwaliteit van het muziekonderwijs in Veenendaal en neemt dat daarom weer zelf in de hand, anderen kiezen juist het aanbod van De Muzen en Elevate. Pleidooi om subsidie meer te koppelen aan een **maatschappelijke opdracht** voor de ontvanger van de subsidie.

Sessie Stadslab/ binnenstad/ stadspromotie

Een gezamenlijk streven naar een **cultureel klimaat** in Veenendaal stond in deze sessie centraal. Een klimaat waarin het vanzelfsprekend is dat er culturele initiatieven worden ontplooid, waar mensen elkaar faciliteren, inclusief de gemeente. Veenendaal staat aan het begin van iets moois: er is veel energie, er zijn jonge mensen met goede ideeën, **professionals** willen aan de slag. Verbinden van alle culturele activiteiten en een goed overzicht bieden is belangrijk bij het bereiken van een cultureel klimaat. Verder is het van belang om professionals te betalen voor werkzaamheden en amateurs professioneel te faciliteren. Professionals/zzp-ers wordt nu te vaak gevraagd om 'om niet' dingen te doen. Amateurs worden als vulmiddel gebruikt voor bijvoorbeeld de culturele zaterdag. Men geeft aan dat dat niet werkt. Ook is het van belang om de **economische spin-off van culturele activiteiten inzichtelijk maken** om ondernemers te overtuigen van het belang. Aandacht voor jeugd en jongeren is belangrijk, scholieren PO en VO zouden het **Verhaal van Veenendaal** (van vroeger tot nu en de toekomst) moeten kennen en kennis van cultuur en cultuurhistorie mee moeten krijgen. Het Verhaal van Veenendaal kan ingezet worden bij **stadspromotie** en **toeristische activiteiten**. De ervaring van deze deelnemers is dat culturele projecten in de stad door kaders en regels eerder worden tegengewerkt dan gestimuleerd.

Sessie directeuren basisonderwijs

Het basisonderwijs vindt het belangrijk dat alle kinderen gedurende hun schoolloopbaan **alle cultuurdisciplines** meemaken **of dat de school uit alle disciplines een eigen keuze kan maken** (passend bij populatie en identiteit). Ook belangrijk dat het om activiteiten binnen de school gaat (in het onderwijs) en om **bezoek aan cultuur buiten de school**. Activiteiten zouden in overleg met het onderwijs thematisch kunnen zijn passend bij de thema's in het onderwijs. Het aanbod bestaat dan uit een jaarlijks aanbod van thema's met daarnaast een aanbod aan instellingsbezoek. Aanbod moet ruim van tevoren **in overleg met het onderwijs** worden opgebouwd. Het mooiste zou zijn dat deskundigen cultuur (bijvoorbeeld van de instellingen) met de docenten in gesprek gaan en mogelijkheden aandragen gekoppeld aan de plannen van de docent. Het basisonderwijs heeft behoefte aan een **menukaart** met een duidelijk aanbod aan de scholen, die delen van dat menu kunnen overnemen. Bij het opstellen van die menukaart is het goed dat scholen begeleiding kunnen krijgen, inspiratie kunnen opdoen en dat aanbod op de vraag wordt afgestemd. Het aanbod moet vanuit de vraag van het onderwijs ontstaan, de gemeente moet inspireren en faciliteren en niet sturen op inhoud. Als het gaat om de inhoud vindt het basisonderwijs **geschiedenis**, de **directe omgeving** van het kind en de school, **dwarsverbanden** tussen cultuur en techniek en cultuur en digitaal/ICT, taal en lezen belangrijk.

Sessie gemeentelijke organisatie

De bibliotheekfunctie wint aan belang door vragen uit het **sociaal domein** en de koppeling tussen cultuur en sociaal domein kan culturele activiteiten in de wijken versterken. Maar het **centrum van Veenendaal heeft prioriteit** en kunst en cultuur kunnen aan de levendigheid en aantrekkingskracht bijdragen. Er is behoefte om samenwerking te stimuleren met nieuwe netwerken en ondersteuning. Dat kan ontstaan door subsidiemethodieken aan te passen en meer budget vrij te maken voor (duurzame) innovatieve projecten en voor ondersteuning. Er is voldoende culturele accommodatie in Veenendaal, de beschikbare ruimte wordt alleen nog niet ten volle benut. Het ontbreekt bijvoorbeeld aan een goede tentoonstellingsruimte voor beeldende kunst. De cultuureducatie in het basisonderwijs kan nog een impuls krijgen en een uitbreiding naar voorschools zou goed zijn.

Jongeren

Jongeren in het voortgezet onderwijs zijn aan de slag gegaan met de vraag 'hoe zou ik het cultuurbudget van de gemeente besteden?' De resultaten zijn vevat in tekst en beeld (onder meer in een aantal vlogs) die apart worden gepresenteerd. Kort samengevat willen de jongeren dat er meer levendigheid in het centrum van Veenendaal komt, meer **muziekoptredens en festivals** (ook in combinatie met eten/drinken) en meer **filmvertoningen**, een cultureel aanbod dat toegankelijk is voor jongeren vanaf 13 jaar en **meer activiteiten in de zomer**. Ook wijzen de jongeren op een voor hen ongewenste concurrentie tussen verschillende aanbieders van cultuureducatie in de vrije tijd. Door te combineren kan de kwaliteit omhoog en komt er mogelijk een gebouw vrij dat bestemd kan worden voor specifiek voor **dance**. Samenwerking is het devies!

De jongerenraad geeft aan cultuuronderwijs en talentontwikkeling heel belangrijk te vinden zodat ook hun **cultuurparticipatie** nu en in de toekomst toeneemt.

Burgerpanel Veenendaal

Uit de antwoorden blijkt dat de ruim 250 inwoners van Veenendaal de Bibliotheek van alle culturele instellingen het vaakst bezoeken en daarna (het bij de Bibliotheek gevestigde) Museum Veenendaal. Ook theatervoorstellingen worden relatief vaak bezocht. Wanneer inwoners buiten Veenendaal cultuur bezoeken betreft dat vooral muziek en beeldende kunst: dance - en houseparty's, klassieke concerten, pop- en wereldmuziek en musea en tentoonstellingen moderne kunst.

Naast bezoek, doen inwoners van Veenendaal ook zelf aan kunst en cultuur: 16% beoefent (amateur)kunst, de helft binnen een vereniging. Ter vergelijking: landelijk beoefent 34% van de bevolking een kunstzinnige/creatieve activiteit of heeft daar les in. De actieve kunstbeoefening is in Veenendaal dus lager dan gemiddeld. De deelname aan cultuur is lager dan die aan sport: meer inwoners zijn lid van een sportvereniging, namelijk 36%. Van de Veenendaalse (amateur)kunstbeoefenaars bespeelt 44% muziekinstrument. Muziek is dus belangrijk in Veenendaal. 21% van de Veenendalers heeft de afgelopen 12 maanden lessen, workshops of opleidingen gevolgd op het gebied van kunst, cultuur, creatieve vaardigheden of taal.

Een meerderheid van de inwoners vindt dat het cultuuraanbod voor volwassenen in Veenendaal voldoende is. Het cultuuraanbod voor jongeren is minder bekend bij de respondenten maar nog steeds vindt een derde dat het voldoende is. 13% van de respondenten geeft aan aanbod te missen en wijst daarbij vooral op een bioscoop en (pop)concerten. Meer mensen vinden kunst en cultuur voor de levendigheid van het centrum belangrijker dan een aanbod van kunst en cultuur in wijken. De verbreding van het cultuuronderwijs op de basisscholen wordt even belangrijk gevonden als een verdieping van dat aanbod. Dus zowel meer activiteiten per schooljaar aanbieden als meer soorten activiteiten. Deelnemers zijn het meest trots op de Bibliotheek (60%) en op Theater De Lampegiet (50%). Vlowo318 en Elevate worden nog weinig genoemd (de bekendheid is misschien nog niet zo groot). Bij de open antwoorden wordt Basiliëk aantal keer genoemd als locatie waar men trots op is.

Bijlage 6. Profiel cultuurmakelaar

De cultuurcoördinator/-makelaar is verantwoordelijk voor het opzetten van een stadsprogrammering. Doel is dat activiteiten qua moment en locatie op elkaar worden afgestemd. De inhoud blijft de verantwoordelijkheid van de initiatiefnemers van de activiteiten. De cultuurcoördinator/-makelaar heeft een projectenbudget tot zijn/haar beschikking waarmee bijzondere nieuwe activiteiten ondersteund kunnen worden of bestaande activiteiten een extra impuls kunnen krijgen. Ook activiteiten vanuit het amateurveld zijn onderdeel van de stadsprogrammering, waarbij het amateurveld gestimuleerd wordt om activiteiten te bundelen. Kernwoorden zijn: integraliteit, samenwerking en clustering rondom thema's/invalshoeken.

De cultuurcoördinator/-makelaar is verantwoordelijk voor het presenteren van de programmering in een stadsagenda en het actief uitdragen daarvan. Daarvoor worden zowel traditionele als nieuwe media ingezet. Doel is dat de stadsagenda voor verschillende leeftijdsgroepen vindbaar is. Met name de aantrekkelijkheid voor jonge doelgroepen is belangrijk.

De cultuurcoördinator/-makelaar is verantwoordelijk voor het stimuleren en ondersteunen van het cultureel ondernemerschap van amateurkunsten.

De cultuurcoördinator/-makelaar is verantwoordelijk voor het organiseren van vrijplaatsen voor ideeën uit kunst- en cultuursector en uit de creatieve sector en andere initiatieven.

De cultuurcoördinator/-makelaar:

- ③ draagt zorg voor de afstemming tussen de diverse activiteiten
- ③ stimuleert dat activiteiten 'op een hoger plan' komen
- ③ verbindt partijen met elkaar
- ③ draagt zorg voor de promotie middels een stadsagenda
- ③ draagt zorg voor het beheer van het projectenbudget
- ③ bewaakt de kwaliteit van de stadsprogrammering
- ③ bewaakt de kwaliteit van de stadagenda

De cultuurcoördinator/-makelaar legt over de uitvoering van zijn/haar taken verantwoording af aan [nader te bepalen].

